

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОБЛІК ВИТРАТ В УПРАВЛІННІ ОПЕРАЦІЙНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТУРИСТИЧНОГО
БІЗНЕСУ»**

Студентки 2 курсу, 2м групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
спеціалізації «Облік,
оподаткування та оцінювання
в бізнесі»

Куріленко Владислави
Вадимівни

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Уманців Галина
Вікторівна

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
професор

Бенько Микола
Миколайович

Київ 2019

Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем
Кафедра обліку та оподаткування
Ступінь вищої освіти «магістр»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Спеціалізація «Облік, оподаткування та оцінювання в бізнесі»

Затверджую

Зав. кафедри _____ О.В. Фоміна
« ____ » _____ 201__ р.

Завдання

на випускн кваліфікаційну роботу студентові

Куріленко Владиславі Валдимівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи
«Облік витрат в управлінні операційною діяльністю підприємства туристичного бізнесу»

Затверджена наказом ректора від «19» жовтня 2018р. № 3842

2. Строк здачі студентом закінченого роботи _____

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи: теоретичне обґрунтування і розробка практичних рекомендацій з удосконалення методичних підходів та організації бухгалтерського обліку витрат туристичного підприємства та аналіз впливу результатів обліку на прийняття управлінських рішень.

Об'єкт дослідження: процес бухгалтерського обліку витрат в управлінні операційною діяльністю підприємства туристичного бізнесу ТОВ «Рест-Тревел».

Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку витрат в системі управління підприємством.

4. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА
ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

1. Особливості діяльності туристичних підприємств та їх вплив на облікову політику
2. Економічна сутність і класифікація витрат на формування туристичного продукту, як об'єкта обліку

Висновки за розділом 1

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ТОВ «РЕСТ-ТРЕВЕЛ»

1. Організація обліку витрат туристичного продукту
2. Методичні підходи до обліку витрат та калькулювання собівартості туристичного продукту
3. Удосконалення обліку витрат в управлінні операційною діяльністю підприємства в умовах застосування інформаційних систем і технологій

Висновки за розділом 2

РОЗДІЛ 3

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1. Бюджетування витрат діяльності туристичного підприємства
2. Калькулювання собівартості туристичних послуг в системі управлінського обліку

Висновки за розділом 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Наукова стаття	09.09.19 р.	
2	1 розділ	25.06.19 р.	
3	2 розділ	02.09.19 р.	
4	Попередній розгляд двох розділів	20.09.19 р.	
5	3 розділ	21.10.19 р.	
6	Попередній захист роботи	05.11.2019	
7	Подання завершеної роботи на кафедру	15.11.19 р.	

7. Дата видачі завдання «   »   201   р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

Уманців Г.В.

(*прізвище, ініціали, підпис*)

9. Гарант освітньої програми Бенько М.М.

(*прізвище, ініціали, підпис*)

10. Завдання прийняв до виконання студент Куріленко В.В.

(*прізвище, ініціали, підпис*)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____
(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента Куріленко В.В.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми Бенько М.М.
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри Фоміна О.В.
(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 201 _____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	7
1.1. Особливості діяльності туристичних підприємств та їх вплив на облікову політику.....	7
1.2. Економічна сутність і класифікація витрат на формування туристичного продукту, як об'єкта обліку	12
Висновки за розділом 1	18
РОЗДІЛ 2	
СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ТОВ «РЕСТ-ТРЕВЕЛ».....	19
2.1. Організація обліку витрат туристичного продукту.....	19
2.2. Методичні підходи до обліку витрат та калькулювання собівартості туристичного продукту	24
2.3. Удосконалення обліку витрат в управлінні операційною діяльністю підприємства в умовах застосування інформаційних систем і технологій	30
Висновки за розділом 2	35
РОЗДІЛ 3	
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА ...	36
3.1. Бюджетування витрат діяльності туристичного підприємства	36
3.2. Калькулювання собівартості туристичних послуг в системі управлінського обліку	43
Висновки за розділом 3	49
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

Останнім часом, питання розвитку туристичного бізнесу в Україні набуває дедалі більшого значення. Частка, яка належить йому у світовому виробленому валовому продукті складає близько 10%, торгівлі послугами – 30%, світових споживчих витрат – 12%, а також 6% усіх податкових надходжень і третина світової торгівлі послугами [9].

Наявність конкуренції серед підприємств туристичного бізнесу, зумовлює підвищення якості обслуговування. Питання нерозривно пов'язане з ціноутворенням, що обумовлює удосконалення системи управління витратами, оскільки вони є основним чинником впливу на прибутковість, підвищення конкурентоспроможності та економічну стабільність. Така система управління потребує достовірної та вчасної інформації, джерелом якої є система бухгалтерського обліку і в свою чергу спонукає до вдосконалення системи формування витрат з боку суб'єктів туристичної галузі. Таким чином, необхідна розробка комплексної системи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємствах туристичної галузі, яка надаватиме інформаційну підтримку прийняття управлінських рішень.

Окремі аспекти обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, робіт і послуг були предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців, зокрема: Я. Остапенко [30], Л. Нападовської [28], В. Списак [48], І.Басманова [1], І.Бланка [2]. Питання розвитку туристичної галузі в цілому та удосконалення обліку витрат туристичних підприємств є предметом наукових досліджень Т.Ткаченка [49], С. Король [18], О. Сметанко [44], Л. Дяченко [11], О. Гончаренко [6], Т. Момонт [27], Н. Кудла [19] та ін. Питання управлінського обліку формування витрат туристичного продукту та вплив на прийняття рішень досліджено мало, але знаходить своє відображення у працях: Г. Ільницької-Гикавчук [13], С. Гаврилюк [4] та ін.

Враховуючи напрацювання науковців можна стверджувати, що питання обліку витрат туристичного підприємства не втрачають своєї актуальності та

потребують подальших досліджень у контексті створення інформаційної системи прийняття ефективних управлінських рішень. Існуюча система обліку витрат діяльності туристичних підприємств не забезпечує належного управління витратами та економічно доцільного калькулювання послуг.

Актуальність викладених проблем та недостатній рівень дослідження теоретичних, організаційно-методичних та практичних питань з обліку витрат та аналізу собівартості туристичного продукту обумовили вибір теми магістерської роботи.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування і розробка практичних рекомендацій з удосконалення методичних підходів та організації бухгалтерського обліку витрат туристичного підприємства та аналіз впливу результатів обліку на прийняття управлінських рішень. Реалізація мети випускної кваліфікаційної роботи передбачала розв'язання наступних завдань:

- розкрити особливості діяльності туристичного підприємства та їх вплив на облікову політику підприємства;
- узагальнити підходи до тлумачень облікової сутності поняття «витрати діяльності туристичного підприємства» та «витрати на формування туристичного продукту», що містяться в літературних джерелах, нормативних актах та сформулювати пропозицію щодо удосконалення їх змісту, як об'єктів обліку;
- здійснити класифікацію витрат на формування туристичного продукту;
- дати критичний аналіз організації та методичним підходам до обліку витрат на формування туристичного продукту, які використовуються на ТОВ «Рест-Тревел» та розробити пропозиції щодо удосконалення;
- дослідити автоматизацію обліку витрат, її доцільність в управлінні операційною діяльністю туристичного підприємства;
- розробити пропозиції щодо застосування в практичній діяльності форм внутрішньої звітності за цільовим спрямуванням, яка містить інформацію для більш повного задоволення потреб конкретних користувачів;

- розробити та науково обґрунтувати систему аналітичних показників з метою контролю за рівнем собівартості тур продукту, її оптимізації.

Об'єктом дослідження є процес бухгалтерського обліку витрат в управлінні операційною діяльністю підприємства туристичного бізнесу ТОВ «Рест-Тревел».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку витрат в системі управління підприємством.

У процесі виконання магістерської роботи були використані такі методичні прийоми та способи дослідження: метод класифікації (під час розгляду складу витрат на формування туристичних продуктів); метод економіко-статистичного аналізу, причинно-наслідкового зв'язку (під час дослідження організаційно-технологічних особливостей діяльності туристичних підприємств та визначення їх впливу на побудову обліку витрат); спостереження (для збору аналітичних даних про витрати туристичних підприємств); табличний і графічний методи (для наочного представлення даних); метод синтезу (для узагальнення результатів аналізу витрат).

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, наукові видання вчених та матеріали періодичного друку, фінансова та внутрішня звітність туристичної агенції за 2014-2018 роки.

Результатами випускної кваліфікаційної роботи стали наступні розробки та вдосконалення, що придатні до використання на ТОВ «Рест-Тревел»:

- 1) вперше: розроблено методичні та організаційні підходи до складання бюджетів витрат на формування туристичного продукту, орієнтовані на інформаційні потреби менеджерів різних рівнів, а саме: розроблено форми бюджетів продажу та загальногосподарських витрат з урахуванням особливостей діяльності туристичних підприємств, що сприятиме підвищенню оперативності та якості прийняття управлінських рішень.

2) удосконалено: методичні підходи до обліку витрат на формування туристичного продукту шляхом розробки субрахунків, що дозволить ідентифікувати інформацію кожного з напрямів здійснення витрат.

3) набули подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат, зокрема, «витрати діяльності туристичного підприємства» та склад їх основних елементів відповідно до процесу їх формування з метою забезпечення процесу управління достовірною інформацією;
- методичні підходи до аналізу витрат на формування туристичного продукту з урахуванням особливостей галузі, що дозволить удосконалити структуру собівартості туристичного продукту та сприятиме ефективному використанню ресурсів туристичних підприємства з урахуванням сезонних коливань та досягнення економічного ефекту шляхом раціоналізації витрат.

Практичне значення обраної теми для досліджуваного туристичного підприємства полягає в розробці та обґрунтуванні конкретних пропозицій щодо вдосконалення існуючої системи обліку витрат на туристичний продукт в системі управління операційною діяльністю з використанням сучасних інформаційних систем і технологій. Впровадження запропонованих методичних рекомендацій забезпечить адекватне облікове відображення витрат на підприємстві та дозволить своєчасно отримати інформацію для управління.

Науковою гіпотезою даного дослідження є припущення, що удосконалення бухгалтерського та управлінського обліку витрат туристичного підприємства дозволить оптимізувати рівень понесених витрат.

За даними наукового дослідження було опубліковано статтю «Облік в управлінні витратами підприємством туристичного бізнесу» у Збірнику статей студентів «Облік і оподаткування в підприємництві». Основні результати дослідження пройшли апробацію шляхом обговорення і дістали позитивну оцінку на студентській науковій конференції: «Наукові дослідження студентської молоді» (м. Київ 15–16 травня 2018 р. КНТЕУ).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Особливості діяльності туристичних підприємств та їх вплив на облікову політику

У сучасних умовах політичних та соціально-економічних криз в яких знаходиться Україна, така галузь національного господарства як туризм, без залучення дотацій нарощує обсяги реалізації туристичного продукту. За даними Всесвітньої туристичної організації у 2020 році кількість туристів має досягти 1561,1 млн. осіб, що в свою чергу має підвищити прибутки до 2,0 трлн. дол. США, а витрати туристів на одну подорож – до 1248 дол. США.

Суб'єкти туристичної діяльності переслідують основну мету туризму – підвищення його ефективності шляхом збільшення доходів за відносного зменшення трудових та фінансових витрат на обслуговування. Відбувається це шляхом правильної організації бухгалтерського обліку та постійного моніторингу сферою управління діяльності туристичного підприємства.

Дослідження туристичних підприємств, як виробників комплексного туристичного продукту та його дистриб'юторів, породжує необхідність визначення сутності та теоретичних передумов їх функціонування. Варто зауважити про відсутність сталого та єдиного визначення поняття «туристичне підприємство» у вітчизняній та зарубіжній літературі, а також у Законі України «Про туризм» та Господарському Кодексі України. Дана ситуація породила різноманіття підходів щодо його трактування та типології підприємств задіяних у туристичній діяльності. Так, наприклад, Н.В. Куліцька, О.В. Орлик розглядають туристичне підприємство «...як відкриту систему, що функціонує в нестабільному та динамічному зовнішньому середовищі, яке створює загрози та небезпеки ефективного господарювання суб'єктів туристичної діяльності» [20, с. 68-69]. В свою чергу З.М. Горбильова пропонує загальну дефініцію туристичного підприємства, позбавлену специфічних ознак та детермінує його

як «самостійно господарюючий суб'єкт, що володіє правами юридичної особи, який на основі використання трудовим колективом майна виробляє і реалізує продукцію, виконує роботи, надає послуги» [7, с. 29]. Т.В. Момонт характеризує туристичне підприємство як «суб'єкт підприємницької діяльності, який займається створенням, реалізацією туристичного продукту та організацією його споживання» [27, с. 36].

Таким чином, жодна дефініція не поєднує в собі суттєві складові, що характеризують туристичне підприємство, а саме наявність різноманіття характерних суб'єктів туристичної діяльності та особливостей наданих послуг. У зв'язку з цим, під туристичним підприємством пропонується розуміти – самостійний господарюючий статутний суб'єкт, який створює та / або надає характерні та супутні туристські послуги та комплексний туристичний продукт.

Відповідно до Закону України «Про туризм» [41] учасниками відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності, виступають «...юридичні та фізичні особи, які створюють туристичний продукт, надають туристичні послуги (перевезення, тимчасове розміщення, харчування, екскурсійне та інше обслуговування) чи здійснюють посередницьку діяльність із надання характерних та супутніх послуг, а також громадяни України, іноземці та особи без громадянства (туристи, екскурсанти, відвідувачі та інші), в інтересах яких здійснюється туристична діяльність». Отже, учасників туристичної діяльності поділяють на споживачів туристичного продукту і суб'єктів туристичної діяльності (див. рис. 1.1). До споживачів висувається єдина вимога – відсутність у громадянина заборони на виїзд в ту чи іншу країну, відвідати яку вони планують. Суб'єкти, які здійснюють та / або забезпечують туристичну діяльність поділяються на:

- туристичних операторів (туроператори);
- туристичних агентів (тур агенти);
- інших суб'єктів підприємницької діяльності, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг;

- гідів-перекладачів, екскурсоводів та інших фахівців туристичного супроводу;
- фізичних осіб, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування тощо.

Учасники відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності

Рис. 1.1. Учасники туристичної діяльності

Джерело: [узагальнено автором на основі [41]]

Туристичні підприємства по відношенню до тур продукту доцільно розділяти на дві групи: 1) безпосередньо виробляють туристичний продукт та обслуговують подорожуючих; 2) комбінують комплексний тур продукт та здійснюють організаторську, посередницьку діяльність із надання туристичних послуг. Центральна роль у наданні кінцевого туристського продукту належить туристичним операторам та агентствам.

Згідно Закону України «Про туризм» [41] до туроператорів відносять суб'єктів, виключною діяльністю яких є організація та забезпечення створення

туристичного продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних та супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на тур операторську діяльність. В свою чергу IRTS 2008 [51] визначає туроператора, як «підприємство, що поєднує дві чи більше туристичні послуги (наприклад, розміщення, харчування, екскурсії) і продають їх через туристичні агентства або безпосередньо кінцевим споживачам як єдиний продукт (комплексний тур) за єдину ціну» [51, С. 58-59].

Тур агент відповідно до Закону України «Про туризм» [41] виступає лише у якості посередника з реалізації туристичного продукту туроператорів і туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також здійснює посередницьку діяльність щодо реалізації характерних і супутніх послуг. IRTS 2008 [51] визначає тур агентства, як «підприємства, функція яких полягає в основному в продажу права на користування певною послугою, яка надається іншими організаціями, в певний момент часу і на певних умовах.

Поділ туристичних підприємств на туроператорів та тур агентів відбувається за правовим статусом, видом діяльності, характером наданих послуг, відношенням до туристичного продукту. Спільні та відмінні характеристики впливають на особливості здійснення кожним із суб'єктів обліку своєї діяльності. Його організація залежить від багатьох чинників, зокрема: особливостей документального оформлення господарських операцій, форми здійснення розрахунків, можливості застосування спрощеної форми обліку та ін. [27]. Бухгалтерський облік діяльності здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [39]. Під час організації обліку витрат туристичні підприємства використовують норми Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (далі П(С)БО) 16 «Витрати», згідно з п. 6 якого «...витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені...» [35]. В свою чергу

для обліку доходів підприємства керуються П(С)БО 15 «Дохід», згідно з п.5 якого «...дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена...» [34]. Понесені витрати туристичної фірми та отримані доходи списуються на фінансові результати. По-різному формується прибуток туроператора і тур агента: у туроператора – це різниця між ціною придбання послуг у постачальників і ціною реалізації сформованої путівки згідно із механізмом ціноутворення, у тур агента – це комісійна винагорода, яку виплачує туроператор за реалізацію свого туристичного продукту. Систематизація термінологічного апарату та законодавчої бази дає можливість визначити особливості та відмінності в організації обліку діяльності туроператора та агента (див. дод. А). Саме туроператори виступають ключовою ланкою усієї сфери туристичних відносин. Розглянемо схему реалізації туристичних послуг на рис. 1.2.

Рис 1.2. Реалізація туристичних послуг

Джерело: [розроблено автором]

Врахування особливостей здійснення обліку кожним із суб'єктів туристичної діяльності дасть змогу правильно організувати бухгалтерський облік, підвищити ефективність туристичної діяльності та досягти максимальних прибутків.

1.2. Економічна сутність і класифікація витрат на формування туристичного продукту, як об'єкта обліку

Сучасна ситуація господарювання та жорстка конкуренція на підприємствах туристичної галузі зумовлює зростання ролі обліку витрат і калькулювання собівартості туристичного продукту. На споживчому ринку туристичний продукт виступає як комплекс матеріальних і нематеріальних благ, необхідних для обслуговування сукупності конкретних туристичних маршрутів. Комплекс таких благ, що має цільовий характер, називається пакетом туристичних товарів і послуг, виступає на ринку як товарна одиниця. Відповідно до Закону України «Про туризм» [41] туристичний продукт – «попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною...». Розглянемо схематично структуру, яка характеризує сутність і склад туристичного продукту згідно з законодавством (рис. 1.3).

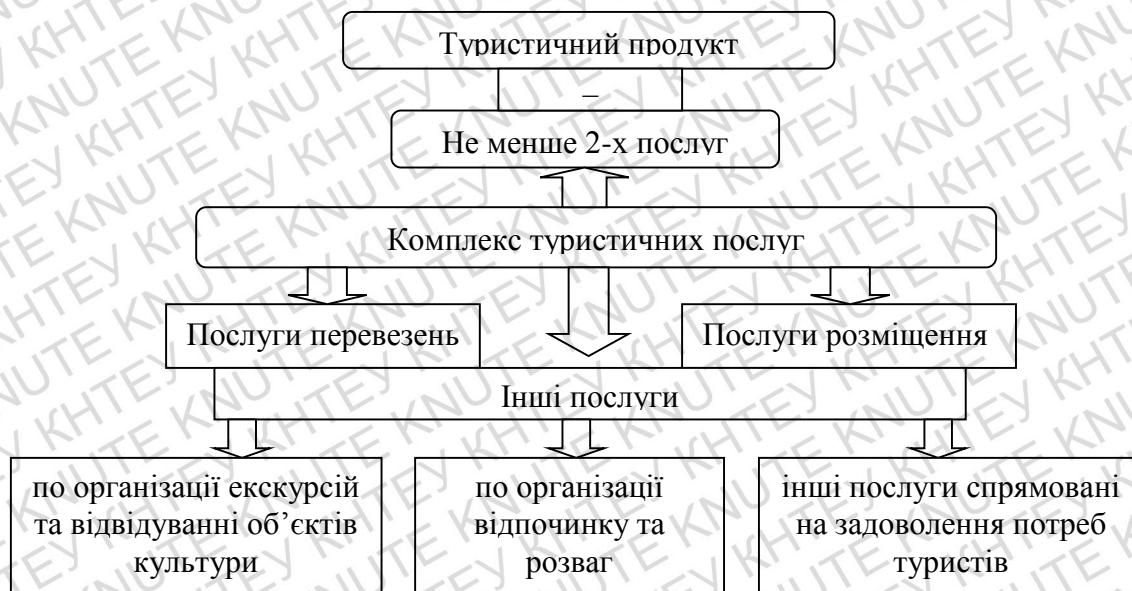

Рис. 1.3. Сутність і склад туристичного продукту

Джерело: [авторська розробка]

Туристичний продукт як сукупність туристичних послуг формується туроператором на підставі договорів з іншими суб'єктами туристичної

діяльності, які надають ці послуги (санаторіями, готелями, турбазами, ресторанами, музеями, страховими компаніями тощо) [16, с.35].

В основу створення туристичного продукту туроператорами закладається таке поняття як «витрати». Розуміння даної категорії із врахуванням специфіки діяльності підприємств туристичної галузі допомагає сформулювати собівартість та відповідно встановити ціну на його реалізацію. Витрати як економічна категорія не є простою, її сутність в різних економічних теоріях подано в дод. Б [42, с. 422]. Трагування терміну «витрати» науковцями наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Економічна сутність витрат

Автор	Визначення категорії
Осовська Г.В., Юшкевич О.О., Завадський Й.С.	Витрати підприємства формуються в процесі використання ресурсів при здійсненні певної його діяльності.
Рошко Н.Б.	Витрати – це вартісне вираження абсолютної величини застосовано-спожитих ресурсів, необхідних для здійснення ним поставленої мети.
Ткаченко Н.М., Гурина Н.В.	Витрати – це зменшення економічних вигод за рахунок вибуття і/або зменшення вартості активів (грошових коштів, їх еквівалентів чи будь-якого іншого майна у матеріальній або нематеріальній формі) та збільшення зобов'язань (навіть якщо в результаті їх виникнення не відбулося створення активу), що в свою чергу призвело до зменшення величини власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником)

Джерело: [сформовано автором за даними [12, 43, 49]

Проаналізувавши наведені поняття, можна визначити наступне: витрати є вартісним вираженням ресурсів, які використані протягом певного періоду в процесі господарської діяльності підприємства.

Якщо говорити про сутність витрат, яка зазначена у нормативних документах, зокрема в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (далі – НП(С)БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [29], то під витратами визначено: «зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного

капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками). Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [39] подає аналогічне визначення. Відповідно до Концептуальної основи складання і подання фінансових звітів [17] «витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам».

Проведемо порівняльну характеристику витрат по Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку (далі МСБО) і П(С)БО (див. дод. В) [35, 24]. Можна помітити відмінності між визначенням, класифікацією та визнанням витрат між МСБО та П(С)БО, але якщо трансформувати витрати для переходу на міжнародні стандарти, то це дасть змогу компаніям, які мають інтереси на міжнародному ринку, надати наявним та потенційним зацікавленим сторонам прозору інформацію про діяльність, особливо щодо фінансових результатів, зокрема – витрат.

Практичне дослідження специфіки діяльності туристичних підприємств дало змогу поряд із узагальнюючою категорією «витрати» виділити окрему – «витрати туристичного підприємства» (див. табл. 1.2), яка характеризує діяльність з формування тур продукту та обслуговування туристів.

Таблиця 1.2

Економічна сутність витрат туристичного підприємства

Автор	Визначення поняття
Кудла Н.Є.	Туристичні витрати визначає як виражені у грошовій формі затрати живої та уречевленої праці з доведення туристичного продукту до споживача та задоволення його попиту
Король С.Я.	Сукупність господарських операцій, пов'язаних із організацією та забезпеченням створення туристичного продукту (розробка маршруту, визначення структури туристичних послуг) є витратами тур підприємства
Гаврилюк С.П.	Витрати туристичного підприємства є комплексом матеріальних, людських, грошових і природних ресурсів, необхідних для створення, надання та реалізації туристичного продукту

Джерело: [сформовано автором за даними [4, 18, 19]]

Використання цієї категорії в практичній діяльності допоможе визначити суму витрат, яких зазнало підприємство у процесі виробництва, просування тур продукту та надання низки додаткових послуг, а також дасть змогу вирішити питання про включення до собівартості непродуктивних витрат, пов'язаних із рекламою та збутом.

Таким чином, можна охарактеризувати поняття «витрати туристичного підприємства» як суму будь-яких витрат понесених у процесі формування туристичного продукту, його реалізації, а також організації споживання шляхом здійснення туристичного супроводу.

На практиці витрати туристичної діяльності класифікують за видами продуктів (послуг), а також пов'язані з технологією діяльності. Класифікація витрат за видами діяльності туроператора представлена у дод. Г, в свою чергу остання складається з наступних процесів:

- організація та забезпечення створення туристичного продукту;
- просування на ринок;
- продаж та надання туристичної послуги.

Отже, до витрат туроператора відносять: 1) витрати на виробництво туристичного продукту (розміщення і проживання в готелі, проїзд, харчування, екскурсійне, візове та медичне обслуговування, страхування, послуги культурного, розважального і спортивного характеру, послуги гідів-перекладачів, супроводжуючих); 2) витрати на персонал туроператора (оплата праці, відрахування на соціальні заходи, відрядження та інше); 3) накладні витрати (на оплату праці управлінського персоналу, на утримання й експлуатацію будівель, витрати на охорону, оренда майна тур фірмою, оплата послуг зв'язку, витрати на рекламу, інші витрати) [13, с. 93].

Слід зазначити, що всі витрати на створення туристичного продукту є виробничими. За відношенням до об'єкта витрат вони поділяються на прямі, які прямо можна віднести до об'єкта витрат, і непрямі, які не можуть прямо відноситися на об'єкт витрат. До прямих витрат туристичних підприємств можна віднести: витрати на закупівлю туристичних послуг в інших

підприємств і свої витрати на створення та надання послуг; витрати на оплату праці працівникам, зайнятим формуванням тур продукту; відрахування на соціальні заходи тощо [47, 18]. Непрямі витрати в туристичній діяльності представлені загальновиробничими витратами, що включають оплату праці управлінського персоналу структурних підрозділів підприємства і відрахування на соціальні заходи, витрати на відрядження, охорону праці, техніку безпеки, охорону навколишнього середовища тощо.

Одним із напрямів класифікації є поділ витрат на постійні і змінні. Так, змінні витрати – це витрати, величина яких змінюється зі зміною обсягів виробництва. У туризмі до них відносяться послуги транспортування, розміщення, харчування, культурно-оздоровчого обслуговування туристів, оформлення віз, оплата праці екскурсоводів і гідів-перекладачів. Відповідно, постійні витрати не залежать від обсягів реалізації тур продукту: витрати на збут, адміністративні витрати, утримання необоротних активів тощо [47].

Система обліку витрат в сучасних туристичних підприємствах не може повноцінно існувати без забезпечення належного їхнього нормативно-правового регулювання. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку здійснюється в межах чотирьох рівнів:

I – кодекси, законодавчі акти, укази Президента, постанови;

II – Н(П)СБО;

III – методичні рекомендації, вказівки, інструкції ;

IV – робочі документи з бухгалтерського обліку підприємства.

Основними видами нормативно-правового забезпечення при обліку витрат є: Кодекси України (Цивільний, Податковий, Господарський, законів про працю тощо); Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; постанови Кабінету Міністрів України; П(С)БО 16 «Витрати; методичні рекомендації; інструкції; положення та ін. Подамо характеристику чинної нормативно-правової бази з обліку витрат підприємства у формі узагальненої таблиці (див. дод. Д).

На сьогодні в туризмі відсутній відповідний нормативний документ, що містить методичні рекомендації щодо обліку витрат підприємств туристичної галузі. Діюче П(С)БО 16 «Витрати» не враховує особливостей операційної діяльності туристичних підприємств, конкретного складу їхніх витрат. З огляду на це необхідно розробити і впровадити методичні рекомендації з планування, обліку та калькулювання собівартості туристичного продукту з урахуванням досвіду інших країн, вимог чинного законодавства і особливостей діяльності туристичних підприємств в Україні.

Проблеми обліку витрат досліджуються широким колом науковців та практиків, проте, питання обліку витрат туристичного підприємства та здійснення їх класифікації, як основи формування собівартості туристичного продукту, досі залишаються відкритими. Саме тому варто звернутися до праць науковців, що мають різні підходи до можливого вирішення проблеми. Так, наприклад, В.Т. Списак розглядає формування витрат залежно від особливостей діяльності туристичних підприємств (туроператорів), акцентує увагу тільки на формуванні прямих і розподілі непрямих витрат, оцінки ефективності центрів відповідальності. Аналіз праці свідчить про необхідність поглиблення дослідження для вивчення поведінки й розподілу витрат для туристичних підприємств [48]. О.В. Сметанко в роботі по удосконаленню методики обліку витрат і калькулюванню собівартості тур продукту вважає доцільним додати до Плану рахунків субрахунки для відображення витрат на туристичну діяльність, а саме: виробництво та готова продукція з погляду таких напрямів, як туристичний продукт, екскурсійна діяльність і додаткові послуги [44]. Позитивним в даному випадку є поєднання бухгалтерського обліку з управлінським, проте на попередньому етапі необхідно розподілити витрати за їх сутністю, відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», в окремому аналітичному регістрі, а вже потім формувати кореспонденцію рахунків. Окремі аспекти бухгалтерського обліку і звітності в туризмі, склад витрат на виробництво і калькулювання собівартості туристичного продукту розглянуто у праці

російських вчених Г.Н. Бургунової та Н.А. Каморджанової [3]. Проте дані пропозиції потребують адаптації відповідно до законодавства України.

Проведений критичний аналіз джерел економічної літератури дозволяє зауважити про необхідність удосконалення обліку витрат на формування тур продукту. Визначені проблеми в системі обліку витрат мають вирішуватися як на рівні підприємства, так і на державному рівні.

Висновки за розділом 1

Дослідивши теоретичні основи обліку витрат підприємства туристичного бізнесу, можна зробити такі висновки:

1. Особливості діяльності туристичних підприємств суттєво впливають на методику та організацію обліку витрат і формування собівартості туристичного продукту. Так, при здійсненні операцій на умовах прямих договорів та договорів оренди у туроператора виникають прямі витрати на формування туристичного продукту, в інших випадках лише адміністративні витрати, витрати на збут та інші витрати.

2. Діюча система обліку не дозволяє виокремити «витрати туристичного підприємства», як облікову категорію. Враховуючи підходи до тлумачення облікової сутності витрат, пропонується визначення даного поняття з урахуванням специфіки діяльності туристичного підприємства «як сума будь-яких витрат, що мають місце в процесі формування туристичного продукту, реалізації його споживачу й організації його споживання шляхом здійснення туристичного супроводу».

3. На сьогодні склад витрат, що включаються в собівартість тур продукту, регламентується П(С)БО 16, але даний документ не враховує специфіку діяльності туристичних підприємств. Тому виникає необхідність розробки методичних рекомендацій з обліку витрат і калькулювання собівартості тур продукту, впровадження в практику яких сприятиме ефективному управлінню витратами підприємств туристичної галузі.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ТОВ «РЕСТ-ТРЕВЕЛ»

2.1. Організація обліку витрат туристичного продукту

Товариство з обмеженою відповідальністю «Туристична агенція «Рест-Тревел» розміщене в місті Київ. Місце знаходження юридичної особи 02081, Дарницький район, м. Київ, вул. Клеманська, 1/5. Товариство має свідоцтво «Про державну реєстрацію юридичної особи» (серія А00) від 04.08.2004 року (див. дод. Е).

Метою діяльності підприємства є задоволення потреб споживачів та одержання прибутків. Предмет діяльності – надання послуг з організації подорожей, надання інших послуг із бронювання та пов’язаної з цим діяльності, надання інших допоміжних комерційних послуг, що не введені в інші угруповання (див. дод. Ж).

Організаційна структура туристичної агенції включає ланки (відділи), рівні (ступені) управління і зв’язки між ними. Рівні являють собою сукупність ланок управління, відображають ієрархічну побудову організації і відносини керівництва та підпорядкування між рівнями різного рівня (див. рис. 2.1).

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «Рест-Тревел»

Джерело: [розробка автора]

Варто зазначити, що у кожного керівника існують певні інформаційні потреби, на основі яких приймаються рішення щодо подальшого провадження діяльності підпорядкованого відділу. Тому, вважаємо за необхідне подати інформаційні потреби користувачів обліково-аналітичної інформації, а також приклад руху інформаційних потоків агенції «Рест-Тревел» (див. дод. З-И).

Фінансова структура визначається підпорядкованістю структурних підрозділів певним центрам відповідальності. Наприклад, центр відповідальності – керівник фінансового відділу, перед яким звітуватимуть: бухгалтерія, каса та менеджер з продажу авіаквитків.

Організація бухгалтерського обліку, облікова та податкова політика підприємства здійснюється відповідно до ЗУ від 16.07.99р. №996- XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», П(С)БО та ПКУ. На основі Наказу від 01 січня 2017 року №1 ТОВ «Туристичної агенції «Рест-Тревел». Наведемо деякі пункти щодо організації бухгалтерського обліку та облікової політики підприємства, а саме:

1. Організація бухгалтерського обліку:

➤ Застосовувати на підприємстві журнально-ордерну форму обліку з використанням автоматизованих систем обліку, а саме 1С-Бухгалтерії.

2. Облікова політика підприємства:

➤ Встановити наступні методи нарахування амортизації для: інших необоротних матеріальних активів – прямолінійний метод; малоцінних необоротних активів – в розмірі 100% їх вартості при передачі експлуатації.

3. Податкова політика підприємства:

➤ Об'єктом оподаткування є дохід що складається з агентської винагороди, вартості інформаційних послуг з підбору туру, та інших доходів одержаних від провадження господарської діяльності (див. дод. К).

Проаналізувавши організацію бухгалтерського обліку та ведення облікової політики ми можемо зробити висновок, що концептуальною основою фінансової звітності підприємства є Національні Положення (Стандарти)

бухгалтерського обліку. Облік активів і зобов'язань підприємства ведеться у відповідності до П(С)БО та ПК.

Економічні аспекти провадження господарської діяльності підприємства подано у дод. Л. Періодом дослідження є 2014-2018 роки. Аналіз виконано на базі звітності агенції (див. дод. М).

Невдалим для компанії виявився 2015 рік, адже поряд із стрибком у собівартості на 29,4 тис. грн., відбулось незначне збільшення доходу: лише на 12,5 тис грн., як наслідок констатація збитку у розмірі 3,6 тис. грн. Графічно аналіз пріоритетних показників діяльності агенції подано на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Пріоритетні показники діяльності туристичної агенції

Джерело: [розроблено автором]

На фінансовий результат від операційної діяльності за досліджуваний період значно вплинули інші операційні витрати. Найвищий показник у 2018 році – 147,4 тис грн. прибутку, при 131 тис грн. інших операційних витрат, що на 54,1 тис грн. вище позначки у 2015 році. Такі стрибки витрат зумовлені розширенням операційної діяльності на підприємстві, виходом на європейські ринки. Спостерігаючи за показником чистого прибутку, маємо його рівень станом на 2018 рік у сумі 127,6 тис грн., що перевищує позначку у 2015 році на 131,2 тис грн., адже саме у 2015 році туристична агенція зазнала збитків. Така динаміка є позитивною та характеризує ефективність діяльності підприємства загалом, про що можуть свідчити показники рентабельності підприємства. В

даному випадку говоримо про вигідність надання туристичних послуг, адже рентабельність у 2018 році досягла 141%, а це означає, що на одну витрачену гривню, припало 1,41 грн. прибутку. Загалом підприємство має резерви щодо нарощення ефективності господарської діяльності.

Оскільки в сучасних економічних умовах виживають ті підприємства, які здатні запропонувати найкращу послугу при найнижчій ціні, для «Рест-Тревел» провідною політикою стає управління витратами. Для її ефективності необхідно звернути увагу на організацію обліку витрат туристичного продукту. Це допоможе не лише відслідковувати відтік капіталу пов'язаний із закупкою турів і їх реалізацією, а й виявити шляхи економії витрат, що стане базою для зростання прибутковості агенції. Під час провадження діяльності ТОВ «Рест-Тревел» несе наступні витрати: ті, що безпосередньо пов'язані з реалізацією туристичного продукту, а також інші, зокрема оплата праці управлінського персоналу; маркетинг; амортизація; комунальні та банківські послуги.

Основою будь-якої системи бухгалтерського обліку є первинні документи, які складаються в момент здійснення господарської операції і становлять систему документальної реєстрації даних про стан і рух майна суб'єктів господарювання та джерел їх утворення. Основним документом, який засвідчує початок взаємовідносин ТОВ «Рест-Тревел» із відповідним туристичним оператором на реалізацію туристичного продукту є договір доручення. Відповідно до даного договору туроператор доручає, а агенція реалізує від свого імені і за винагороду туристичну послугу. Взаємовідносини суб'єкта туристичної діяльності як продавця (виконавця), і туриста як покупця (замовника) туристичної послуги оформляються туристичним ваучером (путівкою). Для туриста це підтвердження його статусу та гарантія отримання оплачених послуг, для продавця – гарантія оплати послуг, а для виконавця послуг – гарантія отримання від продавця коштів, сплачених йому туристом [31].

Ще однією важливою складовою організації обліку витрат є вибір форми обліку. У досліджуваному ТОВ «Туристичній агенції «Рест-Тревел» м. Київ

бухгалтерський облік автоматизований. Зокрема застосовується програма «1С: Бухгалтерія». При цьому інформація щодо здійснених витрат у відповідних періодах відображається у журналах-ордерах і відомостях по рахунках (див. дод. Н). Агенція використовує діючий План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [32] для узагальнення інформації по здійснених витратах.

Варто зазначити, що на організацію обліку витрат значний вплив має специфіка діяльності досліджуваного підприємства. Обґрунтувати цю позицію можна, адже туристичні підприємства в основному працюють на умовах передоплати. Це означає, що виникає розмежування в часі по відображенню витрат у звітності. Наприклад, агенція отримує від туриста аванс на наступну поставку послуг: ТОВ «Рест-Тревел» визнає дану дебіторську заборгованість витратами тільки у періоді надання послуг. В даному контексті може виникати і наступна ситуація: послугу оплатили у звітному чи попередньому періоді, але не надали під час туру. Як наслідок: витрати під час туру від дати оплати до моменту завершення необхідно відображати у складі витрат майбутніх періодів. В той же час, існують інші витрати, що відображаються на рахунках бухгалтерського обліку незалежно від надання туристичних послуг, такі як: заробітна плата працівників агентства та відрахування на соціальні заходи, оренда приміщення та амортизація обладнання, комунальні послуги та інші.

Отже, діяльність «Туристичної агенції «Рест-Тревел» можна вважати продуктивною як з економічної точки зору, так і з облікової. Підприємство здійснює ефективну господарську діяльність у вигляді отримання прибутку, а підґрунтя цьому закладає правильна організація бухгалтерського обліку. Витрати по реалізації туристичного продукту знаходять своє відображення на рахунках бухгалтерського обліку на дату завершення туру, а також мають обов'язкове документальне підтвердження. Супутні витрати агенції відображаються на рахунках у періоді нарахування. Встановлена організація обліку дає повне розуміння спрямування витрат для їх контролю та виявлення напрямів скорочення для прийняття управлінських рішень.

2.2. Методичні підходи до обліку витрат та калькулювання собівартості туристичного продукту

У зв'язку з реформуванням бухгалтерського обліку туристичним фірмам була надана можливість самостійно розробляти прийоми і методи включення витрат у собівартість туристичної продукції. Прийняті туристичною організацією прийоми та методи обліку витрат і калькулювання собівартості повинні знайти відображення в Наказі про облікову політику підприємства. Варто зазначити, що досліджувана туристична агенція «Рест-Тревел» не займається комплектуванням тур продуктів, а лише здійснює його реалізацією. Таким чином, собівартість туристичного продукту формується туристичним оператором, а потім на умовах укладення посередницького договору з агенцією, остання бере на себе обов'язок по реалізації продукту туристам. При цьому доходом туристичної агенції є комісійна винагорода, яку туроператор може по різному включати до витрат. Якщо комісійні включаються в ціну продукту, то їх враховують при визначенні собівартості, в іншому випадку – включають до витрат на збут. Якщо ж тур агент за договором перераховує різницю між сумою доходу від реалізації турів і своєю винагородою, то остання взагалі не відображається у складі витрат туроператора. Кошти, сплачені туристами за тур продукт за мінусом комісійної винагороди, є для тур агента транзитними. Зобов'язання з ПДВ виникає тільки з сум комісійної винагороди.

Створений туристичний продукт – є базою з якою працює агенція. В свою чергу вважаємо за необхідне відмітити, що ТОВ «Рест-Тревел» займається наданням комплексної туристичної послуги і процес її організації ділиться на певні етапи:

- створення туристичного продукту;
- підготовчий етап до надання туристичного продукту
- процес надання туристичного продукту.

Розглянемо методику обліку вище зазначених етапів на комплексній ситуації.

Припустимо, що туристична агенція на підставі угоди реалізувала путівку на тур по Україні вартістю 10 000 грн. З оплати, що надійшла від туриста, агентство утримало винагороду в розмірі 12 % (сума 1200 грн., у т.ч. ПДВ – 200 грн.), а решту коштів було перераховано туроператорові. Також агенція від свого імені попередньо надало інформаційно-консультаційні послуги з підбору туру вартістю 150 грн. (з ПДВ). Собівартість таких послуг склала 100 грн.

Проведемо поетапно реалізацію туристичної путівки за поданою умовою.

1. Формування туристичного продукту туроператором.

Всі витрати, що входять до створення туристичного продукту, а також постійні розподілені і змінні загальновиробничі витрати знаходять своє відображення на рахунку 23 «Виробництво» (див. табл. 2.1).

Калькуляційні статті формування туристичного продукту:

- вартість проживання і харчування – 6 000 грн. (у т.ч. ПДВ – 1 000 грн.);
- вартість проїзду – 600 грн. (у тому числі ПДВ – 100 грн.);
- вартість екскурсійного обслуговування – 300 грн. (без ПДВ);

Оплата праці співробітників, зайнятих формуванням тур продукту – 200 грн., сума єдиного внеску – 44 грн., змінні ЗВВ – 56 грн.

Таблиця 2.1

Кореспонденція рахунків обліку формування туристичного продукту туроператором

№	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Визнано витрати на просування туру	23	661,651, 91	300
2	Перераховано кошти на бронювання готелю (можливе часткове повернення коштів)	371	311	2000
3	Повністю перераховано кошти за проживання	371	311	4000
4	Отримано підтвердження про повну оплату готелю (неможливе повернення оплати)	39	371	6000
5	Виписані проїзні квитки	39	371	600
6	Нарахування витрати по екскурсійному обслуговуванню	39	685	300
7	Списана вартість проживання, квитків та екскурсійного обслуговування на тур продукт	23	39	6900

Джерело: [сформовано автором]

Аналіз даних таблиці дає підставити вважати, що прямі витрати, які були понесені туроператором на формування туристичного продукту склали 7200 грн. (6900 + 300), що й становить його собівартість. До собівартості туристичного продукту підприємству необхідно робити певну надбавку, так як вона є умовою отримання прибутку, а також базою перерахування комісійної винагороди. Туроператор пропонує агенту реалізувати тур вартістю 10 000 грн. (собівартість 7200 + бажаний прибуток 1600 + комісійна винагорода 1200).

Таким чином, між туроператор та туристичною агенцією укладено агентський договір на реалізацію туристичного продукту (тур по Україні). При отриманні ваучера від туроператора, агенція в обліку відобразить дану подію по Дебету позабалансового 025 рахунку «Матеріальні цінності довірителя» на суму 10 000 грн.

2. Підготовчий етап до надання туристичного продукту.

До безпосереднього надання путівки туристу, агенцією були здійснені інформаційно-консультаційні послуги з підбору туру. Бухгалтерський облік наданих послуг подано у табл. 2.2.

3. Процес надання туристичного продукту.

Після підписання туристичного ваучера між агенцією, як продавцем, і туристом, як покупцем туристичної послуги виникають певні права та обов'язки. Турист має оплатити зазначені у путівці послуги та одночасно має гарантію на їх отримання, а туристична агенція, в свою чергу, має перерахувати отримані від туриста кошти організації, яка займається розробкою туру та одночасно має гарантію на оплату цих послуг туристом. Методика обліку реалізації туристичного продукту тур агентом наведена у табл. 2.2.

Відповідно до Плану рахунків для відображення витрат по реалізації туристичного продукту ТОВ «Рест-Тревел» використовує наступні рахунки:

- 1) 23 «Виробництво», з виділенням окремого субрахунку 231 «Собівартість туристичних послуг»: для узагальнення інформації про затрати, що складають власну виробничу собівартість послуг тур агента;

2) субрахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг», до якого відкрито субрахунок 2-го порядку 9031 «Собівартість реалізованих туристичних послуг»: для відображення собівартості наданих послуг.

Таблиця 2.2

**Кореспонденція рахунків з обліку реалізації туристичної послуги
ТОВ «Рест-Тревел»**

№	Зміст господарських операцій	Документ	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дт	Кт	
1	Надано туристові інформаційно-консультаційні послуги з підбору туру	Акт наданих послуг	361	703	150
2	Нарахування податкових зобов'язань з ПДВ	Податкова накладна	703	641 /ПДВ	25
3	Списано собівартість інформаційно-консультаційних послуг	Бухгалтерська довідка	9031	231	100
4	Отримана від туриста готівкою оплата наданих послуг	Звіт касира	301	361	150
5	Отримано від туриста передоплату за тур на поточний рахунок у банку	Виписка банку	311	681	10000
6	Нарахування податкових зобов'язань з ПДВ на суму посередницької (агентської) винагороди тур агента	Розрахунок бухгалтера	643	641 / ПДВ	200
7	Перераховано туроператорові оплату за тур продукт (за вирахуванням винагороди тур агента)	Платіжне доручення, виписка банку	377	311	8800
8	Отримано ваучер від туроператора	Ваучер	025	-	10000
9	Передано ваучер туристові	Ваучер	-	025	10000
10	Відображено дохід від реалізації ваучера (на дату завершення туру)	Ваучер, квитанція на оплату	361	703	10000
11	Відображено вирахування з доходу та заборгованість перед туроператором	Бухгалтерська довідка	704	685	10000
12	Відображено залік заборгованості з туристом	Бухгалтерська довідка	681	361	10000
13	Визнано дохід від надання посередницьких послуг	Акт наданих послуг	361	703	1200
14	Списані нараховані за передплатою податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	703	643	200
15	Відображено залік заборгованості з туроператором на суму агентської винагороди	Бухгалтерська довідка	685	361	1200
16	Відображено залік заборгованості на суму заборгованості перед туроператором	Бухгалтерська довідка	685	377	8800

Джерело [сформовано автором]

Крім зазначених витрат, що пов'язані з реалізацією туристичного продукту в агенції знаходять відображення й інші подібні рахунки, зокрема:

3) 92 «Адміністративні витрати»: при оплаті праці управлінського персоналу тур фірми та нарахувань на неї, оренду офісу та амортизацію основних засобів, комунальні, банківські та послуги зв'язку і т. д.;

4) 93 «Витрати на збут»: узагальнення витрат на заробітну плату працівникам та відрахувань від неї діяльність яких пов'язана з продажем туристичних ваучерів;

5) субрахунок 977 «Інші витрати діяльності» при формуванні інформації щодо обліку податків.

Рахунки витрат є активними: за дебетом відображається сума визнаних витрат; за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Отже, за умовами прикладу, в результаті реалізації туристичного продукту на умовах посередницького договору рахунок 79 «Фінансові результати» мав наступний вигляд:

- Дт на суму: $125 + 10000 + 1000 = 11125$;
- Кт на суму: $100 + 10000 = 10100$

Фінансовий результат до оподаткування: $11125 - 10100 = 1025$ – прибуток.

Під час відображення розрахунків з туроператором агенцією використовується субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами». А так як розрахунки за посередницькими договорами посідають вагомe місце в розрахунках тур агента з кредиторами, пропонуємо для обліку розрахунків тур агента з туроператором (або іншим суб'єктом туристичної діяльності), з якими укладено посередницькі договори, ввести окремий субрахунок 686 «Розрахунки з комітентами, довірителями», що дозволить уникнути додаткових взаємозаліків заборгованостей (між рахунками 361, 681, 685, 377).

Вартість тур послуг, отриманих від постачальника за посередницькою угодою, у відповідності з вимогами П(С) БО 15 «Дохід» [34] вираховується з доходу від реалізації тур продукту. Такі суми відображаються на рахунку 704 «Вирахування з доходу» в момент нарахування доходу (передачі документів

туристу). Заборгованість перед туроператором відображається на підставі звіту, який повинен оформлятися до моменту передачі документів туристу. Для обліку сум, що належать таким постачальникам, пропонуємо до рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів» відкрити субрахунок 391 «Майбутні відрахування з доходів», на якому обліковувати вартість реалізованих послуг на підставі посередницьких угод. У момент складання звіту вказані суми відображають кореспонденцією Дт 391 / Кт 686, а в момент передачі документів туристу одночасно з нарахуванням доходу від реалізації тур продукту – вирахування з доходів на продажну вартість таких послуг Дт 704 / Кт 391[10, с. 4]. Визначена методика щодо обліку реалізації наведена у табл.2.3. У колонці «Сума» для розуміння зацікавленими сторонами у текстовому форматі зазначено, що має відображатися у кожному рядку.

Таблиця 2.3

**Кореспонденція рахунків з обліку реалізації туристичної послуги
ТОВ «Рест-Тревел» за умов агентської угоди**

№	Зміст господарських операцій	Облік розрахунків з туристом		Облік розрахунків з тур оператором		Сума
		Дт	Кт	Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6	7
<i>Підписано договір з туристом та отримано попередню оплату за тур продукт / послугу</i>						
1	Отримання попередньої оплати	31	681			Отримані кошти
2	Нарахування зобов'язання з ПДВ			643	641	ПДВ з винагороди тур агента
<i>Оформлено звіт тур агента перед туроператором</i>						
3	Відображено дохід від реалізації посередницьких послуг			686	703	Винагорода
4	Відображення податкового зобов'язання з ПДВ			703	643	ПДВ з винагороди тур агента
5	Відображено майбутні відрахування з доходу та заборгованість перед туроператором			391	686	Повна вартість тур послуги з врахуванням винагороди

Закінчення таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7
<i>Проведено оплату туроператору</i>						
6	Відображено перерахування коштів			686	311	Перераховані кошти (без врахування винагороди)
<i>Отримано документи від туроператора та передано їх туристу</i>						
7	Оприбутковано документи			025	-	Повна вартість тур продукту /послуг
8	Передано документи туристу			-	025	
9	Відображено дохід від реалізації	361	703			
10	Відображено взаємозалік заборгованостей	681	371			
11	Відображено вирахування з доходу	704	391			

Джерело: [сформовано автором]

Запропонована послідовність бухгалтерських проведення є доцільною у зв'язку з тим, що відображення в обліку заборгованості перед постачальником з яким укладено посередницьку угоду та вирахування з доходів розстрочені в часі у зв'язку з різним документальним підтвердженням їх нарахування.

2.3. Удосконалення обліку витрат в управлінні операційною діяльністю підприємства в умовах застосування інформаційних систем і технологій

Однією з найважливіших проблем для підприємств туристичної галузі в процесі ринкової розбудови економіки України є вдосконалення системи менеджменту витрат шляхом застосування інформаційних систем та комп'ютерних технологій в організації обліку. Практично всі програми для ведення бухгалтерського обліку тією або іншою мірою дають можливість організувати облік витрат. Зокрема ТОВ «Туристична агенція «Рест-Тревел» застосовує на підприємстві автоматизовану систему обліку – «1С-Бухгалтерію». У системі облік витрат по реалізації туристичного продукту та калькулювання наданих туристичних послуг розпочинається з налаштування облікової

політики підприємства. Важливими складовими формування її основних положень в частині витрат по реалізації є: метод по розподілу витрат на прямі і непрямі; порядок закриття рахунків; спосіб розрахунку собівартості наданої туристичної послуги.

В умовах комп'ютерної системи бухгалтерського обліку комплекс робіт, пов'язаних з обліком витрат щодо надання туристичної послуги, складається з двох етапів, пов'язаних між собою методологією і технікою розрахунків.

1. Формування первинної інформації про витрати за елементами та статтями і перегрупування вже наявної за центрами витрат та місцями їх виникнення. Для отримання детальної інформації щодо обліку витрат реалізації туристичного продукту у системі «ІС-Бухгалтерія» передбачено ведення аналітичного обліку, де можлива побудова багаторівневих розрізів статей для потреб управління. Завдання деталізації витрат вирішується наступним чином:

- для кожного місця виникнення витрат відкривається окремий аналітичний рахунок 23-го рахунку;
- види витрат задаються окремим переліком аналітичних статей «витрати»;
- для деталізації за видом наданих послуг використовується довідник «Номенклатура».

Така побудова дає можливість отримати інформацію про витрати певного виду ресурсу на одиницю окремої послуги по конкретному підрозділу, витрати за видами і групами послуг, тощо. Варто зазначити, що у програмі до одного рахунку витрат можна прикріпити декілька видів субконто – перелік аналітичних рахунків (максимальна кількість розрізів аналітичного обліку задається в режимі «Конфігуратор» при створенні робочого Плану рахунків).

Протягом всього процесу надання туристичної послуги здійснюється накопичення витрат [21, с. 76] . Для цього у типовій конфігурації системи використовуються первинні документи різних облікових ділянок. Однією з вагомих статей у загальній структурі витрат, є стаття – «Заробітна плата персоналу по збуту». Так як в агенції діє погодинна оплата праці, то використовується стандартний документ – «Нарахування зарплати працівникам

підприємства» («Розрахунок зарплати підприємства» – «Розрахунок зарплати» – «Документи з нарахування заробітної плати»). Наступною статтею витрат є стаття «Амортизація загальновиробничих основних засобів». Нарухування амортизації здійснюється у документі «Закриття місяця». Насамперед необхідно додати новий документ у якому вказується дата останнього дня місяця і обирається час доби (формування документа на кінець дня (23.59.58), залишаючи секунду для формування документа «Визначення фінансових результатів»). Сам процес надання туристичних послуг оформляється документом «Реалізація товарів і послуг». Податкові зобов'язання, які сплачуються агенцією до бюджету утримуються з комісійної винагороди при реалізації туристичного продукту на підставі агентських договорів, або нап'язу пов'язані з наданням консультаційних послуг подорожуючим. Податкова накладна на постачання послуг формується у конфігурації автоматично та знаходить своє відображення у переліку виписаних податкових накладних.

2. Виконуються розрахунки, пов'язані з визначенням собівартості наданих послуг агенції. Розрахунок фактичної собівартості здійснюється у кінці звітного періоду операцією «Розрахунок і коригування собівартості продукції (послуг)» документу «Закриття місяця». На цьому етапі обсяг вихідної інформації незначний, але для її отримання використовують різноманітні дані з інших ділянок (про обсяг наданих послуг, понесені у зв'язку з цим витрати).

Крім того, при застосуванні програми «1С-Бухгалтерія» агенція має можливість вводити проводки одночасно в декількох робочих планах рахунків.

Це стає корисним, при:

- формуванні двох груп проводок за первинним документом: одна – в національному плані рахунків, інша – в плані рахунків іноземного партнера;
- відокремленому веденні на підприємстві управлінського обліку.

Комп'ютеризація бухгалтерського обліку досліджуваної туристичної агенції сприяє розширенню аналітичних можливостей обліку, але це може призвести до появи надлишкової інформації. Для того щоб цього не сталося,

необхідно групувати облікову інформацію залежно від потреб різних рівнів управління та надавати її у вигляді зручному для використання без додаткових перетворень. При цьому чим вище рівень (посада) користувача, тим ширше склад облікових даних, але менша їх деталізація. Так, якщо керівник відділу туризму повинен знати, скільки прямих і супутніх витрат буде затрачено у зв'язку з реалізацією певного туру, то директора підприємства цікавить спроможність агенції понести ці витрати, а також ступінь вигоди від процесу, а податкового інспектора – чи правильно відображена в обліку сума податку на додану вартість з отриманої вигоди від реалізації туристичної послуги.

Належна організація облікових процесів є чи не найважливішою при управлінні операційною діяльністю підприємства, оскільки займається не лише веденням бухгалтерських рахунків, а й здійснює планування і аналіз витрат, акумулює інформаційні потоки у єдину інформаційну базу, необхідну менеджерам для розробки управлінських рішень. Самі по собі облікові дані не можна використовувати у процесі управління підприємством без попередньої їх систематизації на запити системи менеджменту. Задоволення інформаційних запитів менеджменту здійснюється за рахунок забезпечення виконання його основних функцій (див. рис. 2.3).

Рис. 2.3 Функції менеджменту

Джерело: [сформовано автором за даними [42, с. 39]]

Планування передбачає визначення необхідних ресурсів, що будуть затрачені у зв'язку з наданням окремо взятої туристичної послуги. Взявши до

уваги те, що під час реалізації туристичного продукту агенція спонукає до дій майже всі свої відділи, необхідно організовувати діяльність персоналу враховуючи їх інтереси, заохочуючи і мотивуючи працівників до пошуку менш енерго та матеріально затратних альтернативних варіантів. Контроль забезпечує порівняння запланованих витрат із фактично понесеними. У разі виникнення значних відхилень здійснюється регулювання, тобто вносяться відповідні корективи в організацію або плани – залежно від причин відхилень.

Для нормального виконання розглянутих функцій управління необхідна інформація, яка й створюється обліковою системою та систематизується у вигляді звітності. Вся звітність, яка надається користувачам при використанні комп'ютерної програми умовно може бути поділена на три класи: регламентовані звіти, системні внутрішні звіти та нестандартні звіти. Зокрема, та частина, що забезпечує потреби менеджменту, акумулюється у внутрішній (управлінській) звітності. У «ІС-Бухгалтерії» передбачено формування стандартних звітів, призначених для отримання даних за залишками й оборотами рахунків, субконто за кореспонденцією рахунків у різних розрізах для бухгалтерського та податкового обліку. Основним внутрішнім звітом є «Оборотно-сальдова відомість», який формується у вигляді таблиці, де за кожним рядком виведена інформація, що відноситься до певного рахунку бухгалтерського обліку. Рахунки впорядковані в порядку зростання номерів.

Для відображення інформації про підсумки щодо обліку витрат та калькулювання послуги можна сформувати наступні стандартні звіти «Оборотно-сальдова відомість за рахунком», «Аналіз рахунку», «Аналіз субконто», «Картка рахунку», «Головна книга» тощо [46, с. 81]. Крім наявних у конфігурації можливостей, можемо запропонувати визначити в агенції особу, яка стане відповідальною за створення управлінських звітів у системі Excell. Це полегшить роботу вищих ланок управління, адже вони отримуватимуть детальну інформацію щодо: окремих позицій наявних активів і зобов'язань; прибутковості, а також напрямів понесених витрат. Приклади можливих звітів подано у дод. О. Також для більшої наочності внутрішні звіти можна подати у

графічній формі, що передбачає використання схем, графіків, діаграм та забезпечує візуальне представлення динаміки показників за період.

Таким чином, зв'язок управлінського обліку із інформаційною системою фінансового дає можливість проводити контроль за плановими показниками, здійснювати аналіз рівня виконання бюджетів та причин відхилень через отримання внутрішньої звітності в режимі автоматизованої обробки даних.

Висновки за розділом 2

Проведений аналіз сучасного стану обліку витрат при формуванні туристичного продукту на ТОВ «Рест-Тревел» дозволяє констатувати наступне:

1. ТОВ «Туристична агенція «Рест-Тревел» здійснює свою діяльність на основі чинного законодавства.
2. Витрати по реалізації туристичного продукту підтверджуються документальним супроводом і знаходять своє відображення на рахунках бухгалтерського обліку на дату завершення туру. Супутні витрати відображаються у періоді нарахування.
3. Агенція, здійснюючи діяльність на підставі договору доручення, отримує як дохід комісійну винагороду. Кошти, сплачені туристами за тур продукт за мінусом винагороди, є для підприємства транзитними. Податкове зобов'язання з ПДВ виникає тільки з сум винагороди.
4. Узагальнення інформації про надані тур агентські послуги здійснюється на рахунку 9031 «Собівартість реалізованих туристичних послуг». Заробітну плату працівникам та відрахування від неї списують на рахунок 93 «Витрати на збут», оскільки вони здійснюють діяльність пов'язану лише із продажем ваучерів. Інші витрати обліковують на рахунку 92 «Адміністративні витрати».
5. Використання автоматизованої конфігурації «1С-Бухгалтерія» дозволяє виключити можливість перевитрат приймаючи регулюючі або організаційні рішення, що дає можливість оцінити ефективність суміжних сфер управління не за їх власною оцінкою, а за ефективними економічними показниками.

РОЗДІЛ 3

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Бюджетування витрат діяльності туристичного підприємства

В умовах ринкової економіки значно підвищується значимість аналітичної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління з метою досягнення як безперервності діяльності господарюючого суб'єкта, так і ефективності її провадження в умовах невизначеності середовища в довгостроковій перспективі. Забезпечення безперервності й підвищення ефективності діяльності туристичного підприємства обумовлено оптимізацією витрат суб'єкта господарювання. За цих обставин особливого значення набуває система управлінського обліку. На відміну від регламентованих стандартами та законодавством фінансового і податкового обліку, управлінський ведеться відповідно до потреб в інформації менеджменту підприємства. Інформаційну структуру управлінського обліку в туристичному бізнесі можна представити у вигляді рис. 3.1. Розробляється вона обов'язково із урахуванням двох аспектів: організаційного та методологічного [45, с. 6].

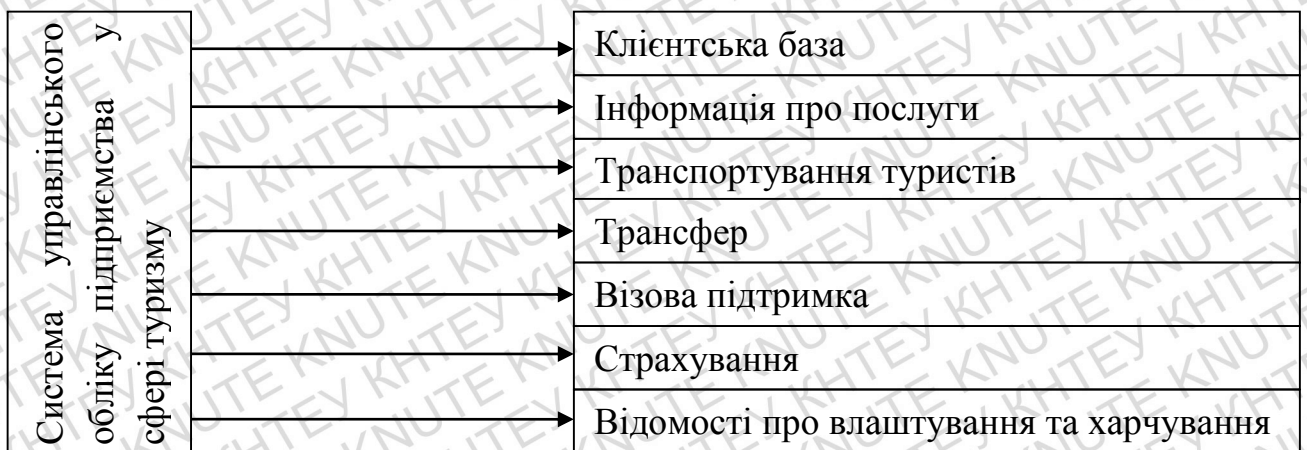

Рис. 3.1 Структурування інформації в системі управлінського обліку туристичного підприємства

Джерело: [45, с. 6].

Від організаційної структури залежить ефективність діяльності туристичної агенції, вона займає особливе місце у його внутрішньому середовищі, оскільки:

- закріплює функції управління за структурними підрозділами і встановлює прямі взаємозв'язки між ними;
- допомагає впровадженню конкретних схем управління і послідовності здійснення процедур при прийнятті управлінських рішень;
- розподіляє відповідальність між центрами.

В свою чергу, методологічний аспект поєднує предмет і метод управлінського обліку з функціями управління.

В управлінському обліку туристичної фірми використовуються елементи методу фінансового обліку, такі, як інвентаризація та документація, оцінка і калькуляція, рахунки і подвійний запис, баланс і звітність. Широко застосовуються економіко-математичні та статистичні методи для аналізу і співставлення звітної інформації за певні періоди; мають місце прийоми економічного аналізу. Нажаль, традиційна система аналізу не повною мірою сприяє оптимізації витрат і підвищенню ефективності діяльності економічного суб'єкта. У зв'язку з цим, одним із передових завдань агенції є формування аналітичної системи витрат, що володіє новими якісними характеристиками й аналітичністю інформації, що є основою для прийняття ефективних управлінських рішень із урахуванням постійно-змінного середовища [2].

Початковим етапом управлінської діяльності на ТОВ «Рест-Тревел» є планування. На даному етапі агенція визначає ресурси, що будуть витрачені під час надання туристичної послуги, формуються прогнози можливих витрат, що побудовані на основі ретроспективного аналізу діяльності агенції, тощо. Варто зазначити, що перед початком сезонних відпусток, а також при плануванні річних перспектив у агенції відбувається засідання керівних відділів. Таким чином, якщо наприклад підприємство планує відкрити новий напрям подорожей, то перед засіданням керівники кожного відділу разом із підлеглими мають вирішити наступні завдання:

1. Відділ маркетингу і реклами:

- дослідити ринок на предмет обраного напрямку, а також пропозиції конкурентів з цього питання;
- провести рекламу нового напрямку із зазначенням вигід і пропозицій.

На основі цієї інформації на засіданні варто оголосити: доцільність введення нового маршруту, кількість позитивних відгуків після рекламної акції, а також можливість пропозиції конкурувати на ринку.

2. Відділ фінансів:

- спроможність агенції до розробки маршруту (співпраця з новими туроператорами);
- фінансова стабільність і забезпеченість ресурсами (оплата відрядження працівників агенції на розробку туру, додаткові витрати по консультаціям та підвищення кваліфікації персоналу агенції).

Дана інформація стане базовою при обговоренні, щодо спроможності агенції забезпечити належне і якісне обслуговування туристів по даному напрямку подорожей.

3. Відділ туризму:

- виконати моніторинг попиту на дану пропозицію (опитування в Інтернеті, особисте спілкування з клієнтською базою, і т.д.);
- визначити стан матеріального та технічного забезпечення агенції.

Після аналізу цієї інформації стане зрозуміло чи матиме попит новий туристичний продукт введений агенцією серед потенційних споживачів при їх наявних фінансових та соціальних можливостях.

Таким чином, головне завдання планування – зведення до мінімуму ризику підприємництва, а також визначення економічних результатів його діяльності, що очікуються у майбутньому. Виділяють стратегічне і тактичне планування витрат, що, в свою чергу, поділяється на поточне та оперативне. Стратегічне планування (Strategic Planning) – процес визначення дій, необхідних для досягнення стратегічної мети. Його результатом є довгостроковий план фірми, розрахований на 10-15 років [5, с. 340]. В свою

чергу тактичне планування вважають процесом створення передумов для реалізації цих перспективних завдань. Під час тактичного планування визначають загальні витрати, витрати в розрізі елементів і статей калькуляції або витрати на одиницю. Рішення, що приймаються під час тактичного планування більш конкретизовані та об'єктивні і завжди прив'язані до показників роботи структурних підрозділів. Поточне планування відображається у плануванні витрат на формування туристичної послуги і її реалізацію, в той час як оперативне спрямоване на планування витрат підприємства на певний період часу (розраховується на добу, декаду, місяць).

У формуванні витрат туристична агенція виділяє два аспекти: управлінський і фінансовий. Управлінський полягає у формуванні з позицій внутрішніх потреб щодо планування, обліку та регулювання витрат у процесі господарської діяльності. Його зміст має конфіденційний характер. Фінансовий (фіскальний) аспект стосується витрат пов'язаних із виконанням зобов'язань перед державними установами, банками, акціонерами, іншими контрагентами (туроператори з якими співпрацює агенція). Зміст фінансового аспекту формування витрат є відкритим, публічним.

Деталізація плану формування витрат здійснюється через бюджетування, яке визначає короткострокові завдання у межах загальної стратегії. Продуктом бюджетування є бюджет – план майбутніх операцій, виражених у кількісних (здебільшого грошових) вимірниках [5, с. 340]. Бюджетування туристичної агенції має здійснюватись у двох напрямках (рис. 3.2). Першим напрямком є підготовка бюджетів по відповідних підрозділах. Відповідно, підрозділ для якого може бути складено бюджет і здійснюватись контроль за виконанням називають бюджетним центром. Другий напрям бюджетування – розробка норм витрат на формування окремих послуг. Варто наголосити на взаємозв'язку даних напрямів, адже на підставі бюджетів підрозділів визначають ставку розподілу накладних витрат між окремими послугами. В свою чергу, це дає можливість скласти нормативну (стандартну) калькуляцію повної виробничої собівартості одиниці послуги.

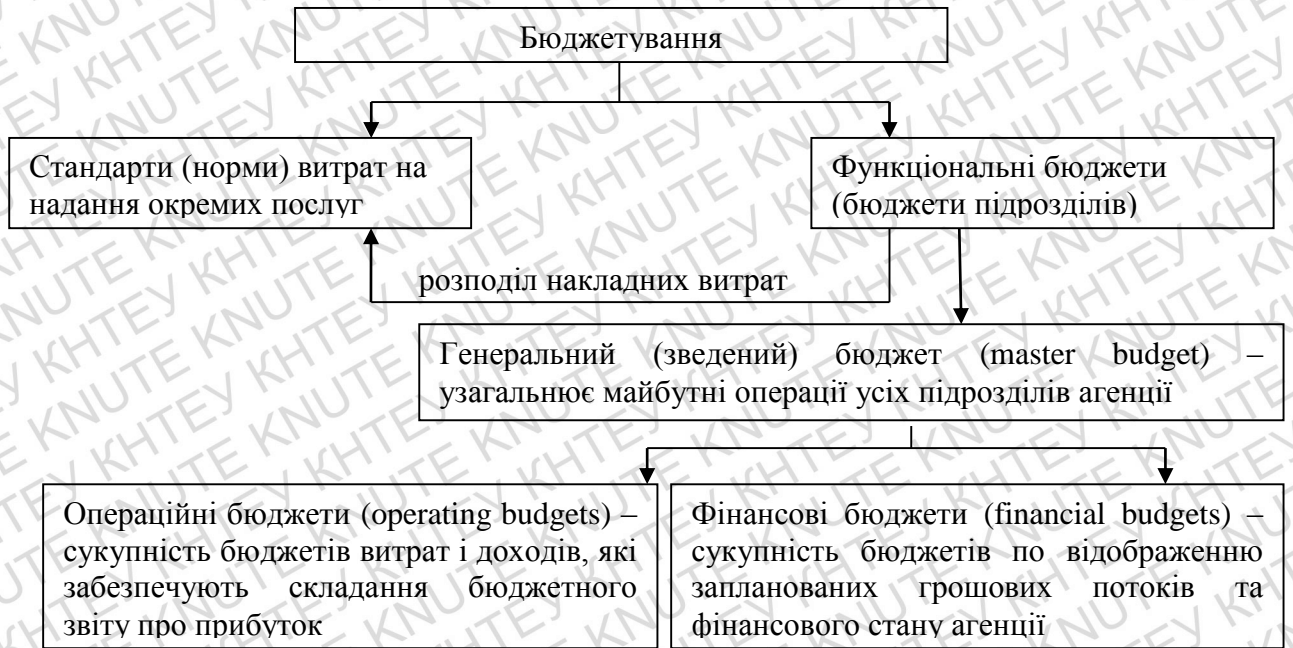

Рис. 3.2. Напрями бюджетування діяльності туристичної агенції

Джерело: [сформовано автором на основі [5, с. 341]]

План витрат на формування послуги, що може бути надана туристичною агенцією розробляється на основі програми підрозділу і норм витрат ресурсів. Схема процесу на прикладі відділу туризму показана на рис. 3.3.

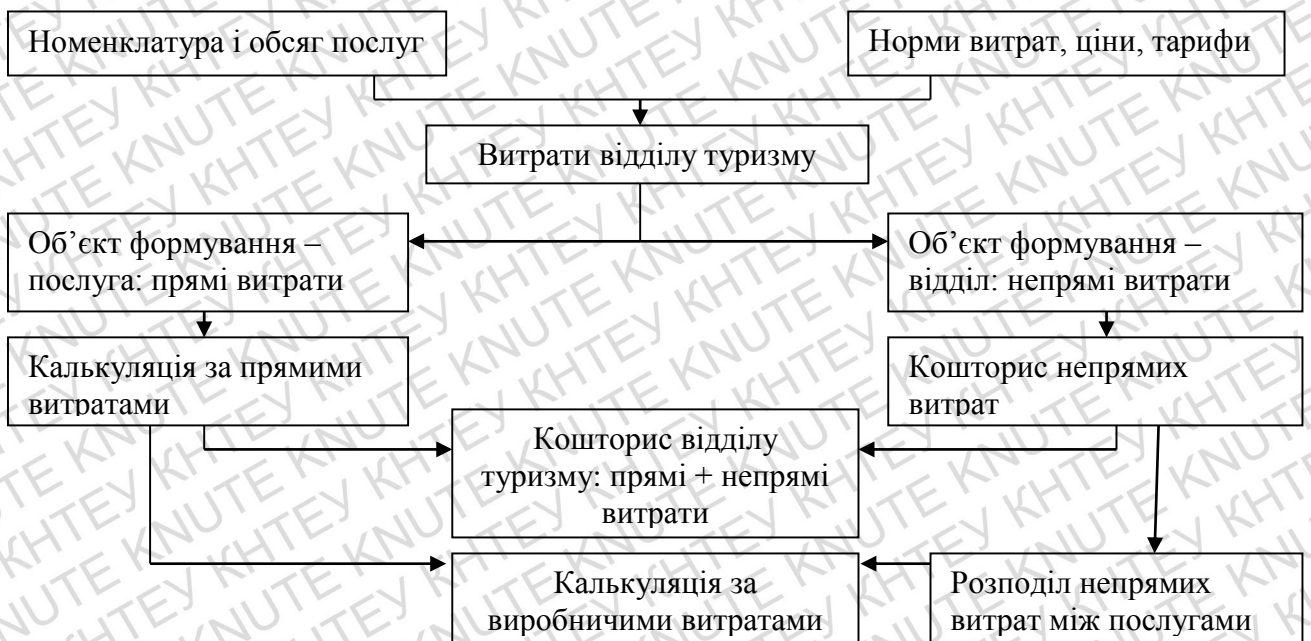

Рис. 3.3 Схема розробки плану витрат відділу туризму

Джерело: [розробка автора]

Планування витрат здійснюється знизу вверх і закінчується складанням загального кошторису підприємства і визначення собівартості продукції. Так як на досліджуваному ТОВ «Рест-Тревел» раніше не склалися планові бюджети витрат, подамо нижче їх можливі варіанти.

Припустимо, що фахівці підприємства прогнозують такий продаж і ціни на тури до Єгипту, Болгарії та Туреччини (див.табл.3.1).

Таблиця 3.1

Прогноз продажу й цін на пріоритетні тури ТОВ «Рест-Тревел»

Період	Кількість, одиниць			Ціна за одиницю, грн.		
	Єгипет	Болгарія	Туреччина	Єгипет	Болгарія	Туреччина
2020 рік						
I квартал	2	1	-	5500	5700	6000
II квартал	4	3	1	5900	6000	7100
III квартал	8	5	4	7100	7000	5500
IV квартал	5	3	2	5000	5200	6800

*Тривалість туру 5 днів. Ціна середньостатистична враховуючи різне розташування готелю та номерів

Джерело: [розроблено автором]

Політика продажу агенції передбачає, що 100% ціни ваучера сплачується споживачем туристичного продукту в місці продажу при отриманні, або ж діють умови передоплати путівки. Складений на підставі прогнозу продажу бюджет ТОВ «Рест-тревел» наведений у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Бюджет продажу авіа-турів ТОВ «Рест-Тревел» на 2020 рік

Показник	Квартал				Усього за рік
	I	II	III	IV	
1	2	3	4	5	6
1.Обсяг продажу, од					
Єгипет	2	4	8	5	19
Болгарія	1	3	5	3	12
Туреччина	-	1	4	2	7
2. Ціна за од, грн.					
Єгипет	5500	5900	7100	5000	23500

Закінчення таблиці 3.2

1	2	3	4	5	6
Болгарія	5700	6000	7000	5200	23900
Туреччина	6000	7100	5500	6800	25400
3. Виручка від реалізації, грн.. (п.1*п.2)					
Єгипет	11000	23600	56800	25000	116400
Болгарія	5700	18000	35000	15600	74300
Туреччина	-	7100	22000	13600	42700

Джерело: [сформовано автором на основі [табл. 3.1]

Будуючи своє припущення на ретроспективному аналізі спостерігаємо, що найбільш затребуваним напрямком подорожей у 2020 році стане Єгипет, що принесе агенції «Рест-Тревел» річну виручку у сумі 116400 грн. Аутсайдером серед відвідуваних місць стане Туреччина, виручка від подорожей до якої складе 42700 грн.

Заплановані витрати у зв'язку з надання послуг з туристичного обслуговування, а також продажу туристичного продукту зазначено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Бюджет загальногосподарських витрат ТОВ «Рест-Тревел» на 2020 рік, грн.

Показник	Квартал				Усього за рік
	I	II	III	IV	
Заробітна плата працівникам апарату управління	10000	10000	10000	10000	40000
Нарахування єдиного соціального внеску	2640	2640	2640	2640	10560
Канцелярські витрати	140	270	420	370	1200
Тел. зв'язок та Інтернет	400	1200	3800	800	6200
Заробітна плата менеджерів по реалізації продукції	8000	8000	8500	8000	120900
Нарахування єдиного соціального внеску	1760	1760	1870	1760	7150
Витрати на рекламу	25000	9000	2900	4000	40900
Кур'єрські послуги	2500	2100	3320	2000	9920
Витрати на підвищення кваліфікації персоналу	2000	-	-	-	2000

Джерело: [авторська розробка]

Складений бюджет відображає показники, що їх має досягти і дотримуватись підприємство. Проте, в процесі господарської діяльності можуть виникати відхилення. Саме порівняння фактичних результатів із запланованими дає можливість визначити ефективність і результативність діяльності. Наприклад, ми запланували, що у 3 кварталі заробітна плата менеджера з реалізації путівок зросте на певну суму (причина – премія). Але, якщо клієнти констатуватимуть факт неякісного обслуговування чи оновлення інформації щодо напрямів подорожей із запізненням, то менеджер премії не отримає. Для агенції це позитивно з огляду на економію бюджету, але негативний відбиток на іміджі компанії, що значно послаблює її конкурентні позиції. Що стосується прикладу відхилення від кошторису в негативну сторону, то це може бути падіння зазначеного обсягу продажу туристичних ваучерів: наслідок – зменшення виручки агенції.

Таким чином, отримані дані бюджетів дозволять поліпшити фінансовий результат агенції шляхом ефективного управління витратами, впровадити ефективний контроль витрачання коштів, координувати дії окремих відділів підприємства з метою досягнення поставлених цілей. Рівень витрат на підприємстві залежить від професіоналізму та творчого потенціалу персоналу, а коректність віднесення витрат на види діяльності підприємства, одиниці продукції виробничі підрозділи та інші об'єкти – від кваліфікації економістів.

3.2. Калькулювання собівартості туристичних послуг в системі управлінського обліку

Ефективне управління витратами туристичного обслуговування й результатами діяльності агенції являє собою важливе й складне завдання. Методика вирахування собівартості істотно впливає на фінансові результати роботи, а також на управлінські рішення, спрямовані на підвищення прибутковості за рахунок зниження витрат по туристичному обслуговуванню.

Калькулювання собівартості продукту є одним з головних питань організації управлінського обліку в туристичному бізнесі. Під час управління собівартістю туристичної послуги, для контролю вартості і формування ціни на туристичні путівки використовуються дані калькуляції. В свою чергу, для складання калькуляції туристичного продукту використовуються дані реєстрів бухгалтерського обліку. Об'єктами калькулювання є вартість обслуговування групового туру чи індивідуального. Одиниця калькуляції – одна туристична путівка. Крім основного призначення, калькулювання є важливою інформаційною базою для вибору стратегії і ціноутворення.

Розглянемо визначення собівартості усього пакету туристичних послуг на одного туриста, що включатиме:

- вартість проживання та харчування;
- витрати на транспортування (авіа-, залізничний чи автобусний квиток);
- трансфер;
- страховку;
- комісійну винагороду тур агента, тощо.

Припустимо, що ТОВ «Рест-Тревел» хоче отримати прибуток у розмірі 3000 грн. від туру.

Крок 1: Визначимо собівартість пакету туристичних послуг за наступними даними:

Працівник агенції – Коба Людмила Олександрівна замовила подорож до Єгипту терміном на 5 днів на одну особу. З відряджуючим погоджено наступне (суми вказано за 5 днів):

- проживання у готелі «FAM TRIP SSH»: 4000 грн. (у т.ч. ПДВ 666,67 грн.);
- вартість одноразового харчування: 250 грн. (у т.ч. ПДВ 41,67 грн.);
- замовлення авіа квитків (в обидві сторони) на ТОВ «Тез-Тур»: 2000 грн.;
- видано страховку: страхова сума 450 грн.;
- трансфер (доведення туриста від місця прибуття до готелю) – 100 грн.;
- комісійна винагорода туристичному агенту 1500 грн.

З цього випливає, що собівартість пакету туру 8 300 грн.

Крок 2: Так як наше підприємство займається наданням туристичних послуг ми маємо врахувати понесені витрати. Тому, наша собівартість, як саме надання послуги включатиме:

- матеріали на оформлення заявки: 60 грн.;
- витрачене опалення, освітлення та водопостачання приміщення: 50 грн.

(припустимо за місяць загальні комунальні послуги складають 3000 грн., тобто за день = $3000 / 30 \text{ днів} = 100 \text{ грн.}$, а приблизне оформлення заявок на тур в день – 2 штуки, тому комунальні послуги на 1 заявку: $100/2 = 50 \text{ грн.}$);

- заробітна плата працівника, що займався оформленням: 133грн. 35 коп.

(розрахунок: 8000 заробітна плата за місяць, тоді за день – $8000/30 = 266 \text{ грн. } 70 \text{ коп.}$, а на одну заявку: $266,67 / 2 = 133 \text{ грн. } 35 \text{ коп.}$).

Отже собівартість послуги наданої підприємством, що аналізується = 243 грн. 35 коп. З цього випливає, що до вартості самого туристичного продукту потрібно додати собівартість нашої послуги, і відпочиваючому поїздка обійдеться вже $8300+243,35 = 8543 \text{ грн. } 35 \text{ коп.}$ Із врахуванням отримання бажаного прибутку: $8543,35+3000 = 11543 \text{ грн. } 35 \text{ коп.}$

Управлінський персонал агенції може прийняти наступні рішення щодо зниження собівартості послуги:

- максимальне зниження накладних витрат, а саме адміністративних і збутових;
- пошук дешевших постачальників туристичних послуг, а саме підбір готелю, скорочення транспортних витрат за рахунок альтернативного вибору авіаліній і т.д.

На етапі визначення ефективності управління господарською діяльністю агенції (де в основу закладено ефективність управління витратами) можна виконати аналіз доцільності одного з напрямків подорожей через проведення калькуляції життєвого циклу відповідної послуги . Це дасть змогу зрозуміти, чи не перевищують фактичні витрати по даному туру отримані вигоди від нього.

Для проведення аналізу побудуємо своє припущення на тому, що один із напрямків подорожувань (тур до Кіпру із зупинкою в готелі Lordos Beach Hotel

and Spa) є збитковим. Він був сформований впродовж року і вже використовувався туристами у якості подорожей 16 місяців. З 1 травня 2018 року до 1 вересня 2019 року і реалізувався за ціною 37000 грн. за 1 тур (ціна туру на 2 особи за 4 ночі). Фактичні витрати на розробку туру подано у табл. 3.4. Розрахунок затрат і вигід від продажу по даному напрямку див. табл. 3.5. Так як всі сформовані тури реалізуються, то собівартість наданих послуг рівна виробничій собівартості.

Таблиця 3.4

**Фактичні витрати ТОВ «Рест-Тревел» на розробку туру до Кіпру
з 01.05.18р. по 01.09.19р.**

Назва показника	Значення
1.Обсяг наданих турів, шт.	4
2.Прямі витрати (вартість проживання і харчування, вартість проїзду, вартість екскурсійного обслуговування), грн.	50 000
3.Пряма заробітна плата (оплата праці співробітникам зайнятих формуванням туру), грн.	25 000
4.Виробничі накладні витрати, грн.	14 000
5.Разом виробнича собівартість, грн. (п.2+п.3+п.4)	89 000

Джерело: [авторська розробка]

Таблиця 3.5

**Звіт про прибуток туристичної агенції «Рест-Тревел» від продажу туру до
Кіпру з 01.05.18р. по 01.09.19р.**

Назва показника	Значення
1.Обсяг наданих турів, шт.	4
2.Дохід від продажу, грн. (37 000 * 4)	148000
3.Собівартість наданих послуг, грн.	89 000
4.Прибуток, грн. (п.2 – п.3)	59 000

Джерело: [сформовано автором за даними [табл. 3.4]

Виходячи з наведених даних, прибутковість продажу цього напрямку туру становить 39,87% ($59000/148000 \cdot 100$). Наведені витрати та прибутковість відображають лише одну стадію життєвого циклу – формування туру. Проте не

враховані витрати на його розробку та збут. Тому доцільно скласти звіт про витрати життєвого циклу туру (див. табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Звіт про витрати ТОВ «Рест-Тревел» у процесі життєвого циклу туру до Кіпру за період 01.05.18 – 01.09.19 року

Назва показника	Значення
1.Обсяг виробництва та продажу, шт.	4
2.Витрати до початку формування туру, грн.:	35 000
➤ дослідження ринку	19 000
➤ складання маршруту	16 000
3.Витрати на розробку туру, грн.:	89 000
➤ прямі витрати	50 000
➤ пряма заробітна плата	25 000
➤ виробничі накладні витрати	14 000
4.Витрати після формування туру	25 000
➤ маркетинг	11 000
➤ обслуговування	14 000
5.Загальні витрати життєвого циклу	149 000

Джерело: [розроблено автором]

Отже, витрати 1 ваучера (путівка на 2 до Кіпру) обходиться агенції: $149\,000/4 = 37\,250$ грн. Повні життєві витрати одного туру перевищують ціну на: $37\,250 - 37\,000 = 250$ грн., що є неприпустимою ситуацією для фінансової стабільності агенції. Даний напрям варто переглянути і змінити, або ж взагалі зняти із тих, що пропонуються агенцією напрямків подорожей. Проведемо додаткові розрахунки здійснивши аналіз цільової ціни.

Припустимо Туристична агенція «Рест-Тревел» передбачає, що 4 сформованих ваучерів до Кіпру можуть бути реалізовані за ціною 38 000 грн. (витрати одного ваучера збільшили з урахуванням економічної ситуації).

За прогнозами життєвий цикл ваучера 2 роки: 14 днів на розробку та 716 днів на реалізацію ($365 \text{ днів} * 2 - 14 = 716 \text{ днів}$). Розрахунок прогнозованих витрат на формування путівок до Кіпру подано у табл. 3.7. Бюджет життєвого циклу до Кіпру див. табл. 3.8.

Таблиця 3.7

**Розрахунок прогнозованих витрат на формування путівок до Кіпру ТОВ
«Рест-Тревел»**

Показник	Значення, грн.
1. Середня ціна ЖЦ	38 000
2. Бажаний виробничий маржинальний дохід агенції: (38 000 * 48%)	18 240
3. Припустима виробнича собівартість (38 000 – 18 240)	19 760

Джерело: [сформовано автором]

Таблиця 3.8

Бюджет життєвого циклу туру до Кіпру туристичної агенції «Рест-Тревел»

Стаття на одиницю	Сума на 4 одиниць, грн
1. Продаж 38000	38 000*4 = 152 000
2. Прямі витрати (проживання, проїзд) 10200	10 200*4 = 40800
3. Продуктивний маржинальний дохід (МД) (38000-10200 = 27 800)	27 800*4 = 111 200
4. Інші прямі витрати:	
1.1. змінні конверсійні: 8300	33200
➤ страхування 300	300*4 = 1 200
➤ пряма заробітна плата 6000	6000*4 = 24 000
➤ непряма заробітна плата 850	850*4 = 3 400
➤ комунальні послуги 1000	1000*4 = 4 000
➤ інші 150	150*4 = 600
5. Виробничий маржинальний дохід (ВМД) (п.3 – п.4.1) 19500	78 000
4.2. постійні конверсійні витрати:	6 000
➤ непряма зарплата	3 000
➤ амортизація	1 800
➤ обслуговування	1 200
6. ВМД життєвого циклу (п.5 – п.4.2) 18500	72 000
7. Інші постійні витрати:	32 000
➤ маркетинг	6 000
➤ обслуговування клієнтів	18 000
➤ інші	8 000
8. МД життєвого циклу (п.6 – п.7)	40 000

Джерело: [авторська розробка]

Бажаний відсоток виробничого маржинального доходу: $72\,000 / 152\,000 * 100 = 47,37\%$, а ми хотіли одержати 48%. Середні бюджетні витрати на формування туру до Кіпру: $(40\,800 + 33\,200 + 6\,000) / 4 = 20\,000$ грн. Відбулось перевищення бюджету на суму: $20\,000 - 19\,760 = 240$ грн.

Таким чином, здійснивши аналіз цільової ціни ваучера до Кіпру видно, що навіть при підвищенні ціни туру до 38 000 дана путівка не буде приносити агенції бажаної суми доходу, а в свою чергу відбуватиметься перевищення бюджету, що негативно відображається на політиці і меті діяльності туристичної агенції. Тому, беручи до уваги калькуляцію життєвого циклу туру до Кіпру, можна стверджувати, що даний напрям агенції краще «закрити».

Управлінські рішення мають бути направлені на ефективне управління витратами. При встановленні цільової ціни необхідно закласти в неї бажаний прибуток і визначити припустиму собівартість, а потім на основі бюджету визначити: чи вкладається агенція в сучасних умовах в даний бюджет, чи навпаки відбувається його перевитрачання. В цьому випадку агенції варто переглядати свою методику роботи, щоб уникнути збиткових ситуацій провадження господарської діяльності.

Висновки за розділом 3

Для забезпечення безперервності діяльності туристичної агенції, підвищується значимість аналітичної інформації, яка продукується у системі управлінського обліку. Так як на ТОВ «Рест-Тревел» управлінський облік перебуває у стадії формування, нам вдалося самостійно розробити напрями ефективного провадження господарської діяльності агенції та дійти наступних висновків:

1. Вдосконалення системи управління тур фірмою здійснюється шляхом проведення калькулювання туристичних послуг, що супроводжується процесами бюджетування.

Розроблено рекомендації з організації управління витратами операційної діяльності туристичної агенції на основі процесно-орієнтованого бюджетування, спрямованого на підтримку стабільного функціонування економічної системи підприємства. Створений бюджет на 2020 рік на основі ретроспективного аналізу дає можливість: виявити затребувані напрямки подорожей; допомагає організувати регулярний контроль за його дотриманням для попередження відхилень; підвищити фінансову прозорість фірми, а також її інвестиційну привабливість.

2. На прийняття управлінських рішень, що призводить до певних фінансових результатів роботи агенції впливає вирахування собівартості туристичної послуги.

Здійснення калькуляції допомагає не лише сформуванню собівартості, а й прийняти рішення щодо її можливого зниження. Також на основі калькулювання життєвого циклу послуги вдається виявити її доцільність надання. Якщо ж фактичні витрати на її здійснення перевищують отримані вигоди – від неї варто відмовитись. В той же час одним із управлінських рішень, які приймає агенція є встановлення цільової ціни на певну туристичну послугу. Аналіз допомагає виявити можливість отримання доходу та дотримання встановленого бюджету.

ВИСНОВКИ

Основною причиною недоліків, що на даний час існують на туристичних підприємствах є те, що система обліку не відповідає вимогам менеджменту. Не дивлячись на те, що бухгалтерський облік перебуває у руслі реформувань для цілей управління, він залишається недосконалим і не може в повній мірі задовольняти запити внутрішніх користувачів. Сучасна система обліку має характеризувати діяльність підприємства минулих років, а також забезпечувати інформацією систему управління на всіх рівнях для прийняття рішень щодо поточної діяльності туристичного підприємства та прогнозів на майбутнє. Враховуючи особливості і специфіку діяльності туристичного бізнесу необхідні інші підходи в організації системи обліку витрат, ніж у виробничій сфері.

У випускній кваліфікаційній роботі здійснено узагальнення і запропоновано нове вирішення важливого наукового і практичного завдання – обґрунтування теоретичних і методичних засад обліку витрат та формування собівартості туристичної послуги, що сприятиме зростанню ефективності управління операційною діяльністю підприємства туристичного бізнесу.

Отримані наукові результати дають можливість зробити наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

1. Особливості діяльності туристичних підприємств суттєво впливають на організацію, методику обліку витрат та формування собівартості туристичного продукту. Ключовою ланкою туристичних відносин виступають туроператори, та як показало дослідження методика їх ведення обліку потребує удосконалення у руслі обраних рахунків. Так, при здійсненні операцій на умовах прямих договорів та договорів оренди (на послуги, що безпосередньо відносяться на собівартість туристичного продукту) у туроператора виникають прямі витрати на формування туристичного продукту, в інших випадках лише адміністративні витрати, витрати на збут та інші витрати.

2. Діюча система обліку не дозволяє виокремити «витрати діяльності туристичного підприємства», як облікову категорію. Зважаючи на це та з

урахуванням специфіки діяльності пропонується наступне її визначення «як сума будь-яких витрат, що мають місце в процесі формування туристичного продукту, реалізації його споживачу й організації його споживання шляхом здійснення туристичного супроводу». В свою чергу витрати на формування туристичного продукту – це вартість фактично використаних ресурсів пов'язаних з розробкою турів підбором екскурсійних програм та наданням різних туристичних послуг.

3. Розширення інформаційної бази з урахуванням потреб обліку, аналізу, бюджетування та прийняття управлінських рішень щодо здійснення витрат на формування туристичного продукту вимагає уточнення класифікація витрат туристичного підприємства. На сьогодні склад витрат, що включаються в собівартість туристичного продукту, регламентується П(С)БО 16, але даний документ не враховує специфіку діяльності, де значну частку складають витрати на придбання прав на послуги інших підприємств.

4. ТОВ «Туристична агенція «Рест-Тревел» діє відповідно до ЗУ «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність України», П(С)БО, та Податкового кодексу. Здійснюючи діяльність на підставі договору доручення, агенція отримує як дохід комісійну винагороду. Кошти, сплачені туристами за тур продукт за мінусом винагороди, є для підприємства транзитними. Податкове зобов'язання з ПДВ виникає тільки з сум винагороди.

5. Вимагає удосконалення методика обліку витрат туристичного підприємства в частині відображення в обліку прямих витрат на формування туристичної послуги, а також при розрахунках з туроператором. Запропоновано введення 686 рахунку «Розрахунки з комітентами, довірителями» для обліку розрахунків з туроператором з яким укладено посередницький договір.

6. Прийняття ефективних управлінських рішень неможливе без отримання оперативної інформації на основі використання інформаційних систем та технологій. Ведення обліку витрат в автоматизованій конфігурації «1С-Бухгалтерія» дозволяє виключити можливість перевитрат приймаючи регулюючі або організаційні рішення, що дає можливість оцінити ефективність

суміжних сфер управління не за їх власною оцінкою, а за ефективними техніко-економічними показниками. Запропоновано створення управлінських звітів у системі Excel, серед яких: «Управлінський баланс» і «Управлінський звіт про прибутки і збитки». В результаті складання представлених звітів управління агенції матиме детальну інформацію щодо наявних активів і зобов'язань; прибутковості, а також напрямів понесених витрат.

7. Одним з основних елементів сучасного інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень є показники бюджетів, тому розроблено форми бюджетів витрат із урахуванням специфіки діяльності туристичної агенції, що сприятиме прогнозуванню майбутніх витрат та підвищенню ефективності діяльності.

8. Удосконалення інформації для прийняття управлінських рішень щодо здійснення витрат потребує розробки методики їх аналізу. Вирахування собівартості істотно впливає на фінансові результати роботи, а також на управлінські рішення, спрямовані на підвищення прибутковості за рахунок зниження витрат. На основі калькулювання життєвого циклу вдається виявити доцільність надання послуг. Якщо фактичні витрати на здійснення перевищують отримані вигоди, від надання послуг варто відмовитись.

Таким чином, в умовах конкуренції на ринку туристичних послуг облік та аналіз витрат на формування туристичного продукту повинен стати основним питанням в управлінні таких підприємств. Від правильного формування собівартості залежить достовірне відображення даної інформації у звітності, що дозволяє керівникові приймати тактичні, оперативні управлінські рішення щодо підвищення ефективності діяльності туристичної агенції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басманов И.А. Методи калькулювання затрат / И.А. Басманов // Баланс. – 2009. – № 1 (830). – С. 21-32.
2. Бланк И. А. Управление финансовыми ресурсами / И. А. Бланк. – М. : Омега-Л, ООО «Эльга», 2011. – 768 с.
3. Бургонова Г. Н. Бухгалтерский учет и отчетность в туризме : учеб. пособие / Г. Н. Бургонова, Н. А. Каморджанова. – М. : НОЛИДЖ, 1998.— 272 с.
4. Гаврилюк С. П. Особливості формування операційних витрат туристичних підприємств в Україні / С.П.Гаврилюк //Вчені записки університету «Крок». – 2014. – №35. – С.114-123.
5. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – 3-тє видання / С.Ф. Голов. – К.:Лібра, 2006. – 704с.
6. Гончаренко О.М. Проблеми обліку і аналізу витрат на формування туристичного продукту / О.М. Гончаренко // Економіка та право: наук.журнал: Інститут економіко-правових досліджень НАН України, 2011. – №3(31). – С. 42– 46.
7. Горбылева З.М. Экономика предприятий туризма : учеб.-метод. пособие / З.М. Горбылева. – Минск : РИПО, 2014. – 226 с.
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
9. Гречаник В.П. Проблеми інформаційного забезпечення і менеджменту регіонального туристичного розвитку / В.П. Гречаник // Матеріали третьої науково-практичної конференції «Інформаційні технології в управлінні туристичною та курортно-рекреаційною економікою». – Бердянськ: АУІТ «АРИУ», 2010. – С. 6–8.
10. Данканич Т.П. «Облік тур агентської діяльності та операцій по її оподаткуванню» . URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRNnatural/Nvuu/Ekon/2010_29_2/statti/13.htm

11. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дядечко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. –224 с.
12. Економічний словник [уклад. Г.В. Осовська та ін.]. – К.: Кондор, 2007. – 358 с.
13. Ільницька-Гикавчук Г.Я. Удосконалення управління витратами туристичних підприємств/ Г.Я. Ільницька-Гикавчук//Вісник Хмельницького національного університету, 2016, № 2, Том 1. – С. 93-96
14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку від 30 листопада 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
15. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971р. №322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
16. Колісник Г.М. Бухгалтерський облік в туризмі:навч.посіб./ Г.М. Колісник, Л.О. Гелей, Т.П. Данканич. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2016. – 140 с.
17. Концептуальна основа фінансової звітності . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009
18. Король С.Я. Облік витрат туристичного підприємства / С.Я.Король // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 4. – С.72-84.
19. Кудла Н.Є. Менеджмент туристичного підприємства / Н. Кудла. – К. : Знання, 2012. – 343 с.
20. Куліцька, Н.В. Економічна безпека туристичних підприємств [Текст] / Н.В. Куліцька, О.В. Орлик // Інформатика та інформаційні технології : студ. наук. конф., 20 квітня 2015 р. : матер. конф. – Одеса, ОНЕУ. – С . 68–71.
21. Лега О.В. «Управлінський облік витрат виробництва в умовах автоматизованої обробки інформації» / О.В. Лега, Л.В. Яловега // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2016. – №2. – С.75-80.
22. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#o247>

23. Методичні рекомендації щодо заповнення форм звітності, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>
24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013
25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011
26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021
27. Момонт Т.В. Особливості організації бухгалтерського обліку підприємствами туристичної сфери / Т.В. Момонт // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – №1. – С. 34–41.
28. Нападовська Л.В. Управлінський облік: [підруч. для вузів] / Л.В. Нападовська – 2-ге вид., доопрац. та допов. – К.:КНТЕУ - 2010.- 648с.
29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
30. Остапенко Я. О. Облік витрат на виробництво та собівартість продукції в ринкових умовах / Я. О. Остапенко // Вісник Національного університету ДПС України (економіка, право).- 2010, № 2(49), с.121- 126.
31. Пилипенко С.М. Особливості бухгалтерського обліку придбання (створення) та продажу путівок туристичними фірмами / С.М. Пилипенко, У.П. Новак // Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін та сталого економічного розвитку: матер. II Міжнар. наук-прак. Інтернет-конф. – Тернопіль: Вид-во «Крок». – 2015. – С.70-72.
32. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 листопада 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>

33. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 – IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
36. Положення стандарт бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>
37. Положення стандарт бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06>
38. Положення стандарт бухгалтерського обліку 9 «Запаси». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996 – XIV: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
40. Про затвердження Методики розрахунку обсягів туристичної діяльності, затверджена наказом Державної туристичної адміністрації України і Державного комітету статистики України від 12 листопада 2003 р. № 142/394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1128-03>
41. Про туризм: Закон України від 15.09.95 р. N 325/95-ВР зі змінами і доповненнями в редакції від 04.11.2018р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
42. Родіна О.В. Історичний розвиток категорії «витрати» / О.В. Родіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 17. – С. 420-424.
43. Рошко Н.Б. Методика обліку у туристичних операторів та туристичних агентів / Н.Б. Рошко // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2012. – Вип. 4. –С. 358-363.

44. Сметанко О. В. Удосконалення методики обліку витрат і калькулювання собівартості туристичного продукту (послуг) на підприємствах туризму / О. В. Сметанко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №7. – С. 39–45.
45. Соляр В.В. Організація й методологія управлінського обліку в екологічному туризмі/ В.В.Соляр. – Збірник наукових праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Економіка». – 2018. – №18. – С.113-124.
46. Сопко В.В. Інформаційні технології управлінського обліку: навч. посіб. / В.В. Сопко, Ю.П. Зима, Д.В. Головіна. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 272с.
47. Сорокіна О.С. Аналіз собівартості туристського продукту та шляхи її зниження / О.С. Сорокіна, Ф.Ф. Шамсутдінова. URL: <http://sn-ecomap.cfuv.ru/wp-content/uploads/2017/04/018sorok.pdf>
48. Списак В. Т. Витрати в управлінні туристичним підприємством / В. Т. Списак // Управління економікою рекреаційних територій, галузей і підприємств. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008.— 211 с.
49. Ткаченко Н.М. Історичний генезис понять «витрати» і «затрати»: обліково-економічний аспект / Н. М. Ткаченко, Н. В. Гуріна // Ефективна економіка. – 2015. – № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4278>
50. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
51. International Recommendations for Tourism Statistics 2008 // United Nations Publication Sales No. E.08.XVII.28. – 2010. URL: https://unstats.un.org/unsd/publication/Seriesm/SeriesM_83rev1e.pdf

ДОДАТКИ

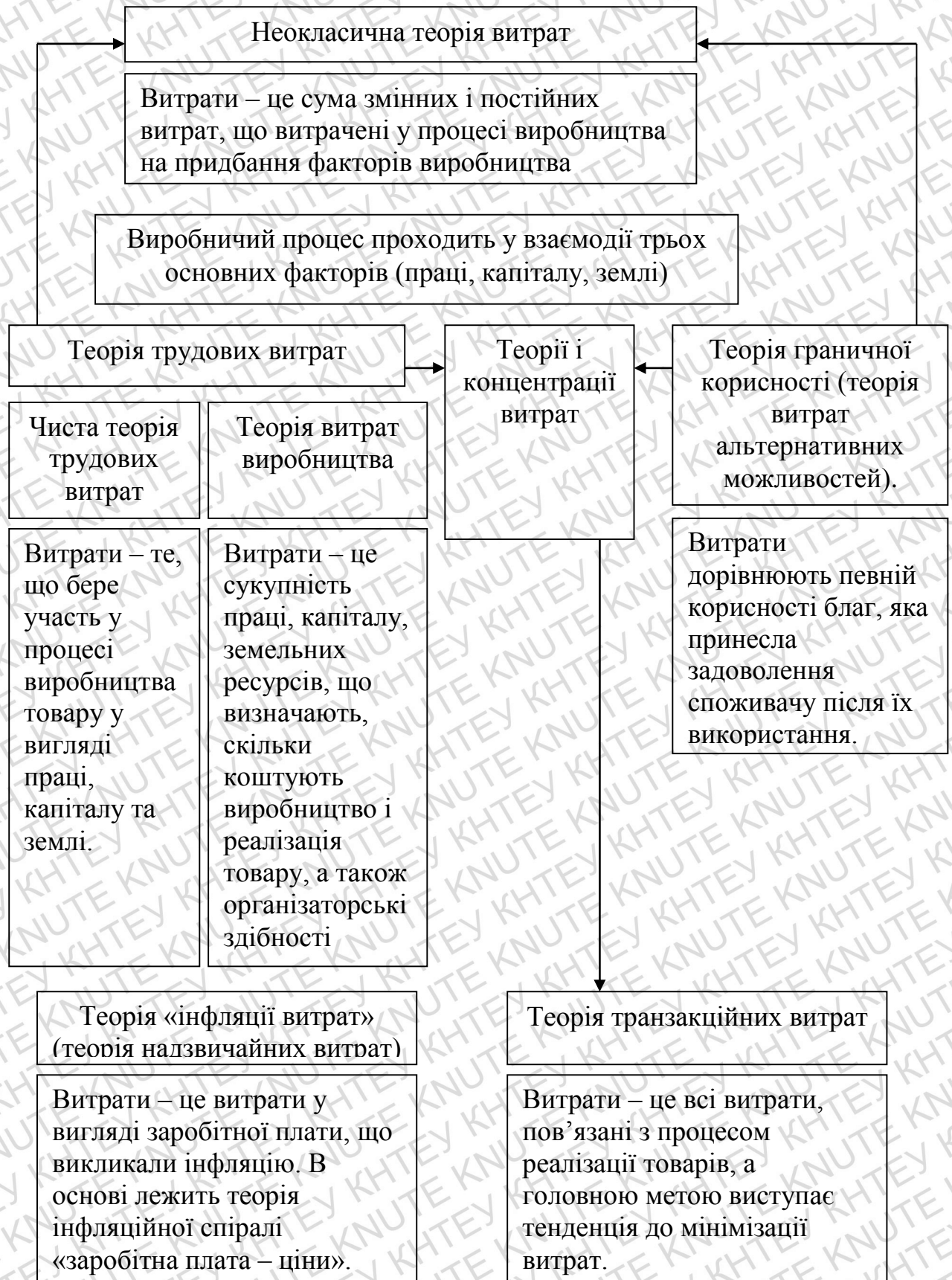
Додаток А

Характерні ознаки організації обліку діяльності туроператора і тур агента

Ознака	Туристичний оператор	Туристичний агент
Правовий статус	Юридична особа	Юридична / фізична особа
Напрямок підприємницької діяльності	Формування, просування, реалізація туристичного продукту	Просування сформованого туроператором тур продукту, рекламно-інформаційні та інші послуги
Форма обліку	Автоматизована, журнальна або спрощена форма	Спрощена форма
Документообіг	Чіткий порядок передачі документів між підрозділами підприємства та від зовнішніх суб'єктів	Складається з документів, які фіксують господарські операції з перепродажу готового тур продукту
Мінімальний розмір фінансового забезпечення	Має становити суму, еквіваленту не менше ніж: 2000 євро	2000 євро
Відношення до створення, реалізації тур продукту	Комбінування, формування, реалізація туристичного продукту	Реалізація туристичного продукту
Формування доходу (прибутку)	Різниця між ціною реалізації комплексного туристичного продукту (туру) та вартістю його окремих елементів – туристичних товарів та послуг наданих іншими суб'єктами туристичної діяльності, а також витратами задіяними на його комбінування та комплектацію	Комісійна винагорода за посередницьку діяльність з реалізації комплексного туристичного продукту

Джерело [сформовано автором за даними [4]]

Сутність категорії «витрати» в різних економічних теоріях

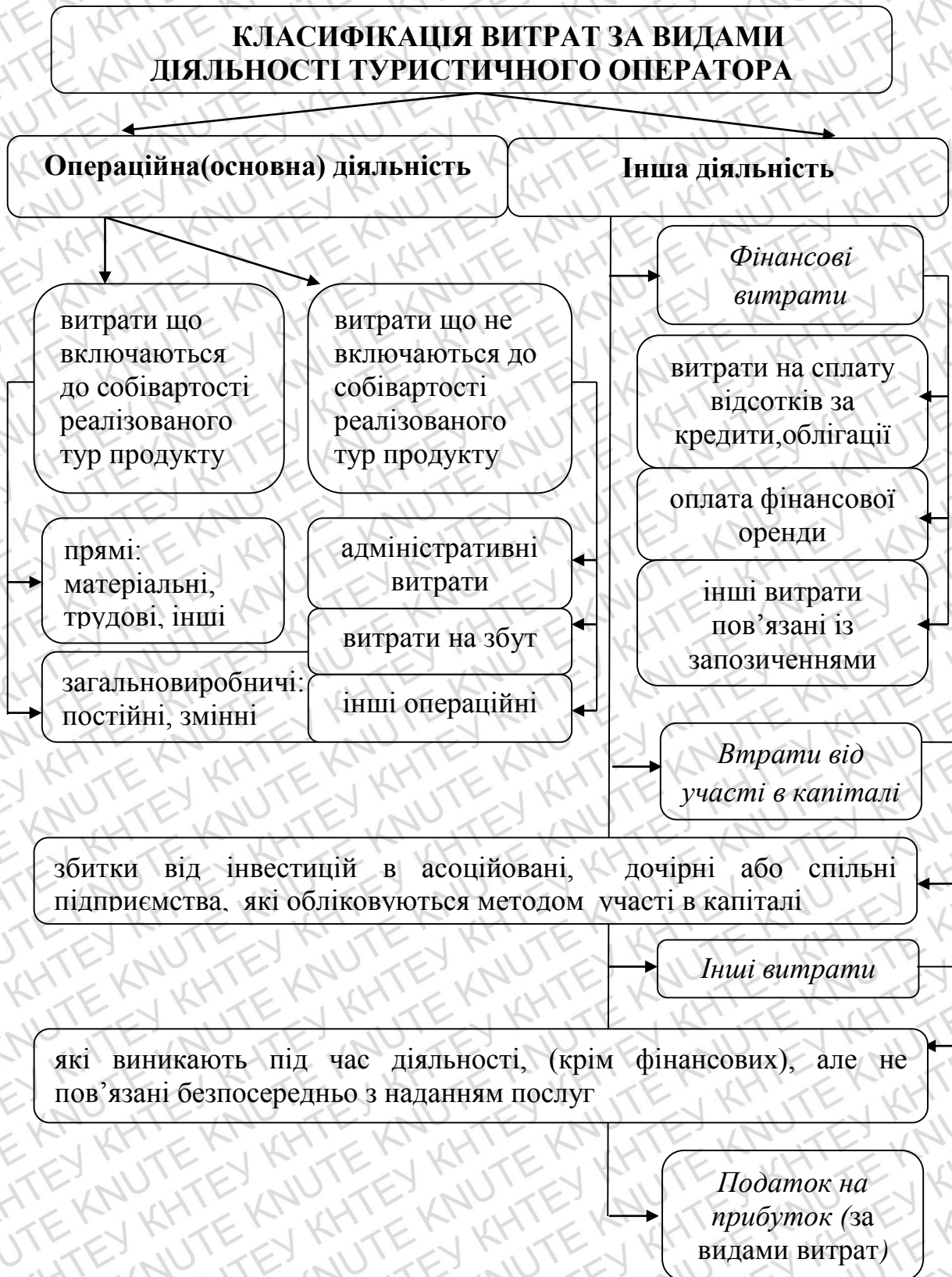

Порівняльна характеристика витрат по МСБО та П(С)БО

Ознака порівняння	МСБО	П(С)БО
Стандарт, який регламентує	Єдиного спеціалізованого стандарту немає	П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (в частині визначення терміну)
Визначення терміну	Витрати – це	
	зменшення економічних вигід протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або зменшення активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілом між учасниками акціонерного капіталу	зменшення економічних вигід у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)
Класифікація та групування витрат	Класифікація витрат за двома напрямками: за характером витрат і за функціями витрат	Класифікуються в залежності від виду діяльності, від якого вони виникли, по економічним елементам і статтям витрат.
Визнання витрат	Визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками по конкретних статтях доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій	Визнаються в момент зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди
Оцінка витрат	Відсутні спеціально викладені в окремому стандарті правила відносно оцінки витрат організації	

Джерело [сформовано автором за даними [35, 24]]

Джерело: [сформовано автором на основі [13, с. 93]]

Характеристика чинної нормативно-правової бази з теми дослідження

№ пор.	Нормативний документ	Основні положення	Питання, що розкривають окремі аспекти теми випускної кваліфікаційної роботи
1	2	3	4
1.	Податковий кодекс України [33]	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів	Якщо умови страхування передбачають виплату страхового відшкодування на користь платника податку - страхувальника, то застраховані збитки, яких зазнав такий платник податку, включаються до його витрат за податковий період
2.	Цивільний кодекс України [50]	Регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.	Виконання цивільних обов'язків: виконуються у межах, встановлених договором або актом цивільного законодавства; особа не може бути примушена до дій, вчинення яких не є обов'язковим для неї. На туристичному підприємстві це може бути розглянуто в аспекті відряджень
3.	Господарський кодекс України [8]	регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності	В частині укладення і виконання агентських договорів
4.	Кодекс Законів «Про працю» [15]	Регулює трудові відносини всіх працівників	Права, свободи і обов'язки працівників туристичного підприємства. Під час укладення трудового договору встановлюються службові обов'язки особи, а також за необхідності її майнова відповідальність
5.	Концептуальна основа фінансової звітності [17]	Визначає мету фінансової звітності та якісні характеристики корисної фінансової інформації	Визначення поняття витрат, як це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам.

Продовження додатку Д

1	2	3	4
6.	МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [24]	Установлює загальні вимоги щодо подання фінансової звітності, настанови щодо її структури та мінімальні вимоги щодо її змісту.	Аналіз витрат, визнаних у прибутку чи збитку, із застосуванням класифікації, яка базується на характері витрат або на їхній функції у суб'єкта господарювання, залежно від того, який аналіз забезпечує обґрунтовану та більш доречно інформацію.
7.	МСБО 2 «Запаси» [26]	надає рекомендації щодо визначення собівартості та подальшого визнання витрат, включаючи будь-яке часткове списання до чистої вартості реалізації.	В частині списання на виробництво туристичного продукту
8.	МСБО 19 «Виплати працівникам» [25]	визначення бухгалтерського обліку та розкриття інформації про виплати працівникам.	Всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками.
9.	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [29]	Визначаються мета, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів	Визначення поняття витрат, як «зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)».
10.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [39]	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ основні принципи ведення бухгалтерського обліку витрат; ➤ порядок організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві; ➤ умови застосування міжнародних стандартів
11.	Закон України «Про туризм» [41]	Визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі туризму	Визначено: <ul style="list-style-type: none"> ➤ специфіку діяльності; ➤ учасників туристичних відносин; ➤ суб'єктів, які здійснюють туристичну діяльність; ➤ інші положення, що стосуються туристичної діяльності
12.	П(С)БО 16 «Витрати» [35]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку: «інформації про витрати підприємства та її розкриття в звітності»	<ul style="list-style-type: none"> ➤ порядок визнання витрат; ➤ класифікація витрат; ➤ порядок розподілу загальновиробничих витрат

Продовження додатку Д

1	2	3	4
13.	П(С)БО 9 «Запаси» [38]	... «інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності»	В частині списання запасів на виробництво (створення) туристичного продукту
14.	П(С)БО 31 «Фінансові витрати» [37]	... «інформації про фінансові витрати та її розкриття у фінансовій звітності»	<ul style="list-style-type: none"> ➤ сплата відсотків по кредитам; ➤ оплата фінансової оренди
15.	П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [36]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності.	Виплати, які здійснює туристичне підприємство на користь працівника: <ul style="list-style-type: none"> ➤ заробітна плата та нарахування з оплати праці; ➤ виплати при звільненні; ➤ виплати по закінченні трудової діяльності; ➤ інші виплати
16.	План рахунків бухгалтерського обліку та	Застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (крім банків і бюджетних установ) незалежно від форм власності	Встановлення порядку ведення рахунків бухгалтерського обліку витрат для узагальнення методом подвійного запису інформації про здійснені витрати
17.	Інструкція про його застосування № 291 [32,14]		
18.	Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку №356 [22]	Узагальнення в регістрах методом подвійного запису інформації про наявність, рух і накопичення аналітичних даних про склад витрат діяльності підприємства.	Передбачають застосування для обліку витрат Журнал 5 і Журнал 5 А за кредитом рахунку 90, 92, 93,94 і т.д.
19.	Методичні рекомендації щодо заповнення форм звітності №433 [23]	Розкриття інформації за статтями фінансової звітності	Розглянуто питання розкриття інформації про витрати за статтями звіту про фінансові результати. Витрати, які формують собівартість туристичного продукту включаємо до статті витрат «собівартість»; накладні відповідно: «адміністративні»(оплата праці управлінцям), «збутові» (реклама туру), «фінансові»(сплата відсотків по кредитам, оренда)

Закінчення додатку Д

1	2	3-4
20.	Про затвердження методики розрахунку обсягів туристичної діяльності [40]	Подано визначення поняття туристських витрат із зазначенням їх переліку
21.	Наказ про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику на підприємстві	Визначення статей витрат та їх складу, механізму розподілу за звітними періодами та порядку списання
22.	Посадові інструкції працівників бухгалтерії	Визначення завдань, прав, обов'язків і відповідальності посадових осіб бухгалтерії, повноваження яких поширюється на ведення обліку, аналізу та контролю витрат туристичного підприємства

Джерело [сформовано автором]

Серія А00

СВІДОЦТВО

№117105

**ПРО ДЕРЖАВНУ РЕЄСТРАЦІЮ
ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ****ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ТУРИСТИЧНА АГЕНЦІЯ "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"**Ідентифікаційний код
юридичної особи

33054524

Місцезнаходження
юридичної особи02081, ДАРНИЦЬКИЙ РАЙОН,
М.КИЇВ, ВУЛ.КЛЕМАНСЬКА, 1/5Місце проведення державної
реєстраціїДАРНИЦЬКА РАЙОННА У МІСТІ
КИЄВІ ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯДата проведення державної
реєстрації

04.08.2004 р. №1 065 102 0000 000177

Державний реєстратор

С.М. СВЯТЕНКО

03.04.2015 року № 1526513403680

ВИТЯГ**З РЕЕСТРУ ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ**

Код ЄДРПОУ/реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта*

33054524

(Для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це контролюючий орган і мають відмітку у паспорті.)

Найменування суб'єкта господарювання або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи – підприємця

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТУРИСТИЧНА АГЕНЦІЯ "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"

Податкова адреса суб'єкта господарювання:

УКРАЇНА, 02081, М.КИЇВ, ДАРНИЦЬКИЙ Р-Н, ВУЛ. КЛЕМАНСЬКА, БУД. 1/5

Місце провадження господарської діяльності:

УКРАЇНА, 02140, М.КИЇВ, ДАРНИЦЬКИЙ Р-Н, ВУЛ.МИШУГИ, 9-А, ОФІС 9

Дата обрання або переходу на спрощену систему оподаткування : 01.01.2012 року

Група та ставка платника єдиного податку: 3 група

 відсотків до розміру мінімальної заробітної плати
або 4 ставка у відсотках до доходу із реєстрацією ПДВ без реєстрації ПДВ

Перелік видів господарської діяльності першої та другої груп згідно з КВЕД ДК 009:2010 (КВЕД-2005)

Код згідно з КВЕД	Назва згідно з КВЕД
79.11	Діяльність туристичних агентств
79.90	Надання інших послуг із бронювання та пов'язана з цим діяльність
82.99	Надання інших допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.

Дата формування витягу

03.04.2015 року

Найменування контролюючого органу, що видав витяг
2651 ДПІ У ДАРНИЦЬКОМУ РАЙОНІ ГУ ДФС У М.КИЄВІ

Дата видачі витягу 03.04.2015 року

Примітка.

Витяг є чинним до внесення змін до Реєстру. Якщо до Реєстру внесені зміни щодо відомостей, які зазначені у витягу, витяг втрачає чинність.

В.о.начальника
ДПІ у Дарницькому районі
ГУ ДФС у м.Києві

М П (підпис)

Лавров О.С.
(прізвище, ініціали)

Користувачі обліково-аналітичної інформації та їх інформаційні потреби

Користувачі	Інформаційні потреби
1	2
<p>Керівник відділу маркетингу і реклами</p>	<p>Інформація щодо стратегічних установок і мети агенції; погоджений бюджет і проекти маркетингу та реклами; проект нового маршруту і його оцінка на конкурентні позиції; дані про конкурентів, споживачів.</p> <p>Складання внутрішньої управлінської документації, висновків, щодо: ефективності реклами через кількість позитивних звернень до агенції; виконання запланованого бюджету та мети здійснюваного проекту; реакції конкурентів на проведену рекламну компанію, а також формування пропозицій спрямування наступного проекту.</p>
<p>Системний адміністратор (суб'єкт внутрішнього контролю)</p>	<p>Інформація, що стосується програмного продукту, який застосовує агенція для провадження господарської діяльності та його оновлення. «Положення про організацію безпеки та захисту облікової інформації». У ньому визначено вимоги до нормативно-правової бази, систем розмежування доступу, контролю цілісності інформаційної системи, криптографічного захисту інформації, механізмів фізичного захисту компонентів системи, відповідальності за порушення розробленого положення. На основі базової конфігурації та з допомогою системного адміністратора здійснюється вихід внутрішньо офісної програми в Інтернет.</p> <p>Складання внутрішньої управлінської документації, висновків, пропозицій щодо достатності функцій існуючої платформи для успішного ведення діяльності; цілісність системи та захищеність її компонентів, а також можливість переходу на іншу (попередньо-вивчену) конфігурацію із зазначенням її переваг і недоліків.</p>
<p>Керівник фінансового відділу</p>	<p>Плановий бюджет; прогноз із продажу турів і їх рентабельність; позиції по цінам; можливе отримання знижок від туроператорів (звичайні та «гарячі» путівки); реєстри; журнали аналітичного обліку. На основі вхідної інформації керівник доводить до підлеглих бюджетні рамки, способи</p>

1	2
	<p>розрахунків із туроператорами і домінуючі ціни на відповідні тури та авіаквитки на ринку. Відбувається обробка документів і звітності.</p> <p>Складання внутрішньої управлінської документації, висновків щодо виконання бюджету, аналізу продажів, фінансово майновий стан агенції та фінансовий результат діяльності, а також формування пропозицій по коригуванню на зменшення витрат агенції.</p>
Керівник відділу туризму	<p>Інформація моніторингів щодо затребуваних маршрутів подорожей; кон'юнктура ринку; аналіз конкурентів; фінансові можливості споживачів туристичного-продукту; стан матеріального та технічного забезпечення агенції.</p> <p>Складання внутрішньої управлінської документації, висновків, пропозицій щодо утримання провідних позицій по окремих напрямках ваучерів, можливостей і необхідності у їх географічному розширенні.</p>
Директор агенції	<p>Дані про позиції підприємства на ринку; оцінка конкурентів; аналіз продажів; звіт по виконанню бюджету; інформація про фінансово-майновий стан підприємства; доходи, витрати та фінансові результати.</p> <p>Прийняття управлінських рішень щодо розширення географічних маршрутів подорожей, а також подальшого розвитку чи коригування встановленої стратегії діяльності агенції.</p>

Джерело [авторська розробка]

Рух інформаційних потоків «Туристичної агенції «Рест-Тревел»

Директор агенції
(сфера прийняття управлінських рішень)

Вищий рівень управління: розробка рішення стратегічного характеру, що зачіпає політику організації у сфері розвитку туристської діяльності, розширення географічних маршрутів, здійснює координування діяльності своїх заступників

Позиції підприємства,
аналіз продажів, оцінка
конкупертивів

Виконання бюджетів; фінансово-
майновий стан агенції; доходи,
витрати, фінансові результати
діяльності

Керівник відділу
маркетингу і реклами

Керівник фінансового
відділу

Керівник відділу
туризму

Системний
адміністратор

Розмежування
доступу до
конфігурації, захист
облікової інформації

Середній рівень управління забезпечує реалізацію політики функціонування організації, розробленої керівництвом вищого рівня, і делегує певний обсяг завдань підрозділам та відділам нижчого рівня. Фахівці середнього рівня відповідають за підбір працівників для виконання поставленого завдання і забезпечення його необхідними ресурсами та інформацією, здійснюють контрольні функції, оскільки вони відповідають за своєчасне виконання поставлених завдань, і проводять моніторинг результатів з метою виявлення відхилень від запланованих показників.

Звіт про загальний фінансовий
стан підприємства, виконання
поставлених задач

Нижчий рівень управління, де менеджери виконують не тільки управлінські, але і виконавські функції. Зайняті реалізацією щотижневих і щоденних завдань, працюють безпосередньо з виконавським персоналом організації і відповідають за доведення конкретних завдань до безпосередніх виконавців.

Джерело: [розроблено автором]

ТОВ «Туристична агенція «Рест –Тревел»

НАКАЗ №1

Про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику підприємства

Від 01 січня 2017 р.

На підставі Закону України від 16.07.99 р. № 996-ХІV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Податкового кодексу України НАКАЗУЮ:

I. Організація бухгалтерського обліку

1. Доручити забезпечення бухгалтерського обліку на підприємстві головному бухгалтеру.
2. Застосовувати на підприємстві журнально-ордерну форму обліку з використанням автоматизованих систем обліку, а саме 1С-Бухгалтерії.
3. Для повної та реальної картини здійснених господарських операцій і їх результатів дозволити головному бухгалтеру своїм розпорядженням затверджувати додаткову систему субрахунків та реєстрів аналітичного обліку.
4. Головному бухгалтеру забезпечити своєчасну обробку первинних документів, автоматизовано згідно з конфігураціями 1С-Бухгалтерії та їх подальше збереження.
5. Складати щомісячні журнали-ордери та інші облікові реєстри. Роздруківки із комп'ютерних програм підписувати головному бухгалтеру, який відповідає за складання облікового документу.
6. Фахівцям відділу збуту виконувати вимоги робітників бухгалтерії щодо дотримання порядку оформлення первинної документації та термінів подачі їх до обліку.
7. Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності проводити інвентаризацію активів та зобов'язань у відповідності з чинними нормативними документами.
8. Встановити наступні строки проведення інвентаризації:
-основних фондів і нематеріальних активів-щороку станом на 01 грудня.
Для здійснення інвентаризації і прийняття рішення за її результатами створити постійно діючу інвентаризаційну комісію в складі:
Голови комісії: Назаренко І.М.
Гол. Бухг. Лисенко О.В.
Менеджер: Коба Л.О.
9. Виконання обов'язків касира покласти на головного бухгалтера.

II Облікова політика підприємства

1. Дозволяю змінювати облікову політику, якщо:
  - зміняться вимоги Міністерства фінансів України;
  - зміняться уставні вимоги підприємства;
2. Основними засобами визнавати активи, термін корисного використання (експлуатації), яких становить більше року (чи операційного циклу, якщо він більше одного року) та вартість перевищує 6000.00 грн. При нарахуванні амортизації основних засобів застосовувати прямолінійний метод. Нарухування амортизації здійснювати щомісяця. Нарухування амортизації розпочинати з першого числа місяця наступного за місяцем введення в експлуатацію. Ліквідаційну вартість та термін служби визначати та затверджувати спеціалістами підприємства.

Продовження додатку К

3. До малоцінних необоротних матеріальних активів відносити активи, відмінні від основних засобів, вартісна оцінка яких менше 6000,00 грн. та термін використання більше року.
4. Встановити наступні методи нарахування амортизації для:
  - інших необоротних матеріальних активів – прямолінійний метод
  - малоцінних необоротних активів – в розмірі 100 -% їх вартості при передачі експлуатації.
5. Для амортизації нематеріальних активів застосовувати методи передбачені ст. 145.1.1 Податкового кодексу України.
6. Доходи і витрати підприємства визнавати і нараховувати згідно ПСБО 15 «Доходи» і 16 «Витрати».
7. Для обліку витрат використовувати рах 92 «Адміністративні витрати» та 93 «Витрати на збут».
8. Дохід від наданих послуг визнавати виходячи із рівня їх завершеності. **Документом, що підтверджує прийом-передачу наданих послуг вважати Договір „Про надання туристичних послуг”, за умови відсутності претензій сторін.** Облік доходів від продажу туристичного продукту відображати в обліку без використання рах. 704.

III. Податкова політика підприємства.

11. Згідно до обраної податкової політики та чинного законодавства підприємство в 2017 р. застосовує спрощену систему оподаткування, а саме відноситься до 3 групи зі сплатою єдиного податку в розмірі 5%
12. Об'єктом оподаткування є дохід що складається з агентської винагороди, вартості інформаційно-консультаційних послуг з підбору туру, та інших доходів одержаних від провадження господарської діяльності. Агентська винагорода туристичного агентства визначається договірними умовами турагента з туроператором. Туристичне агентство взмозі надавати знижку від вартості проданого турпродукту в межах суми агентської винагороди.
13. Головному бухгалтеру забезпечити своєчасність розрахунку, сплати податків та подання податкової, статистичної звітності підприємства.

Директор
ТОВ „ТА „РЕСТ-ТРЕВЕЛ”

Назаренко І.М.

**Аналіз основних економічних показників діяльності туристичної
агенції «Рест-Тревел»**

Показники	Період					Відхилення, %			
	2014р	2015р	2016р	2017р	2018р	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
1. Чистий дохід від реалізації тис. грн	166,9	179,4	284,4	249,2	475,0	7,5	58,5	-12,4	90,6
2. Собівартість, тис. грн	(70,0)	(99,4)	(125,2)	(182,2)	(196,6)	42	26,0	45,5	7,9
3. Валовий прибуток, тис. грн. (п.1-п.2)	96,9	80	159,2	67	278,4	-17,4	99	-57,9	315,5
4. Інші операційні витрати, тис. грн.	(76,0)	(76,9)	(33,6)	(48,6)	(131,0)	1,18	-56,3	44,6	166,5
5. Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток, тис. грн. (п. 3 - п. 4)	20,9	3,1	125,6	18,4	147,4	-85,2	3951,6	-85,4	701,1
6. Інші доходи, тис. грн.	0,5	1,7	3,4	1,8	2,9	240	100	-47,1	61,1
7. Інші витрати, тис. грн.	(10,1)	(8,4)	(13,2)	(14,5)	(22,7)	-16,8	57,1	9,8	56,6
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. (п. 5 + п. 6 – п. 7)	11,3	(3,6)	115,8	5,7	127,6	-131,9	3316,7	-95,1	2138,6
9. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. Чистий прибуток, тис. грн. (п. 8 – п. 9)	11,3	(3,6)	115,8	5,7	127,6	-131,9	3316,7	-95,1	2138,6
11. Рентабельність продукції, % (п.3 / п. 2 * 100)	138,4	80,5	127,2	36,8	141,6	-41,8	58,0	-71,1	284,8

Джерело [сформовано автором за даними [дод. М]]

Звітність Товариства з обмеженою відповідальністю «Туристичної агенції «Рест-Тревел» за 2014-2018 рік

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємництва

Підприємство		Дата(рік,місяць,число)		Коди
Товариство з обмеженою відповідальністю "Туристична агенція "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"				2019 01 01
Територія	Дарницький р-н м. Києва			33054624
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю		за ЄДРПОУ	8036300000
Вид економічної діяльності	Діяльність туристичних агентств		за КОПФГ	240
Середня кількість працівників, осіб	3		за КВЕД	79.11
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	вулиця Клеманська, буд. 1/5, Дарницький р-н, м. Київ, 02081			5727599

1.Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	1801006
				Форма № 1-м
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби	1010	-	10,7	
первісна вартість	1011	12,2	23,4	
знос	1012	(12,2)	(12,7)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	-	10,7	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	0,1	0,1	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1,8	1,8	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1,0	0,2	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	158,7	240,7	
Витрати майбутніх періодів	1170	1,2	2,7	
Інші оборотні активи	1190	-	-	
Усього за розділом II	1195	162,8	245,5	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	162,8	256,2	

Продовження додатку М

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	20,5	20,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	5,5	5,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	126,6	229,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	152,6	255,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	1,3	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	2,5	-
розрахунками з оплати праці	1630	5,4	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1,0	1,0
Усього за розділом III	1695	10,2	1,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	162,8	256,2

2. Звіт про фінансові результати за Рік 2018

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	475,0	249,2
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	2,9	1,8
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	477,9	251,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(196,6)	(182,2)
Інші операційні витрати	2180	(131,0)	(48,6)
Інші витрати	2270	(22,7)	(14,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(350,3)	(245,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	127,6	5,7
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	127,6	5,7

Керівник

(підпис)

Назаренко Ірина Миколаївна

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Лисенко Ольга Вікторівна

(ініціали, прізвище)

Продовження додатку М

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди	
Товариство з обмеженою відповідальністю "Туристична агенція "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"	за ЄДРПОУ	2018	01 01
Територія Дарницький р-н м. Києва	за КОАТУУ	33054524	
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	8036300000	
Вид економічної діяльності Діяльність туристичних агентств	за КВЕД	240	
Середня кількість працівників, осіб 3		79.11	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон вулиця Клеманська, буд. 1/5, Дарницький р-н, м. Київ, 02081		5727599	

1. Баланс на 31 грудня 2017 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	-	-
первісна вартість	1011	12,2	12,2
знос	1012	(12,2)	(12,2)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	-	-
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	0,1	0,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1,7	1,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0,1	1,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	191,4	158,7
Витрати майбутніх періодів	1170	1,0	1,2
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	194,3	162,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	194,3	162,8

Продовження додатку М

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	20,5	20,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	5,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	166,5	126,6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	187,0	152,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	1,0	1,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	1,1	2,5
розрахунками з оплати праці	1630	4,2	5,4
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1,0	1,0
Усього за розділом III	1695	7,3	10,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	194,3	162,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2017

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	249,2	284,4
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	1,8	3,4
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	251,0	287,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(182,2)	(125,2)
Інші операційні витрати	2180	(48,6)	(33,6)
Інші витрати	2270	(14,5)	(13,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(245,3)	(172,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	5,7	115,8
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	5,7	115,8

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

Назаренко Ірина Миколаївна

(ініціали, прізвище)

Лисенко Ольга Вікторівна

(ініціали, прізвище)

Продовження додатку М

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Товариство з обмеженою відповідальністю "Туристична агенція "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"	за ЄДРПОУ	2017 01 01 33054524
Територія м. Київ	за КОАТУУ	8036300000
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності Діяльність туристичних агентств	за КВЕД	79.11
Середня кількість працівників, осіб 3		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця Клеманська, буд. 1/5, Дарницький р-н, м. Київ, 02081		5727599

1.Баланс на 31 грудня 2016 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	0,9	-
первісна вартість	1011	12,2	12,2
знос	1012	(11,3)	(12,2)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	0,9	-
II. Оборотні активи			
Зпаси	1100	0,1	0,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1,8	1,7
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0,1	0,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	75,1	191,4
Витрати майбутніх періодів	1170	1,1	1,0
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	78,2	194,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	79,1	194,3

Продовження додатку М

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	20,5	20,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	50,7	166,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	71,2	187,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	0,8	1,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	2,1	1,1
розрахунками з оплати праці	1630	4,1	4,2
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	0,9	1,0
Усього за розділом III	1695	7,9	7,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	79,1	194,3

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2016

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	284,4	179,4
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	3,4	1,7
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	287,8	181,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(125,2)	(99,4)
Інші операційні витрати	2180	(33,6)	(76,9)
Інші витрати	2270	(13,2)	(8,4)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(172,0)	(184,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	115,8	(3,6)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	115,8	(3,6)

Керівник

(підпис)

Назаренко Ірина Миколаївна

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Лисенко Ольга Вікторівна

(ініціали, прізвище)

Продовження додатку М

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Товариство з обмеженою відповідальністю "Туристична агенція "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"	за ЄДРПОУ	2016 01 01
Територія М.КИЇВ	за КОАТУУ	33054524
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	8036300000
Вид економічної діяльності Діяльність туристичних агентств	за КВЕД	240
Середня кількість працівників, осіб 3		79,11
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця Клеманська, буд. 1/5, м. КИЇВ, М.КИЇВ обл., 02081		5727599

1.Баланс на 31 грудня 2015 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	2,4	0,9
первісна вартість	1011	12,2	12,2
знос	1012	(9,8)	(11,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2,4	0,9
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	0,1	0,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1,8	1,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0,1	0,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	73,5	75,1
Витрати майбутніх періодів	1170	1,4	1,1
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	76,9	78,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	79,3	79,1

Продовження додатку М

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	20,5	20,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	54,2	50,7
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	74,7	71,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	0,1	0,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	1,1	2,1
розрахунками з оплати праці	1630	2,4	4,1
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1,0	0,9
Усього за розділом III	1695	4,6	7,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	79,3	79,1

2. Звіт про фінансові результати за Рік 2015

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	179,4		166,9
Інші операційні доходи	2120	-		-
Інші доходи	2240	1,7		0,5
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	181,1		167,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(99,4)		(70,0)
Інші операційні витрати	2180	(76,9)		(76,0)
Інші витрати	2270	(8,4)		(10,1)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(184,7)		(156,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(3,6)		11,3
Податок на прибуток	2300	(-)		(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(3,6)		11,3

Керівник

(підпис)

Назаренко Ірина Миколаївна

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Лисенко Ольга Вікторівна

(ініціали, прізвище)

Продовження додатку М

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Товариство з обмеженою відповідальністю "Туристична агенція "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"	за ЄДРПОУ	2015 01 01
Територія М.КИЇВ	за КОАТУУ	33054524
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	8036300000
Вид економічної діяльності Діяльність туристичних агентств	за КВЕД	240
Середня кількість працівників, осіб 3		79.11
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця Клеманська, буд. 1/5, м. КИЇВ, М.КИЇВ обл., 02081		5727599

1.Баланс на 31 грудня 2014 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	3,8	2,4
первісна вартість	1011	15,1	12,2
знос	1012	(11,3)	(9,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	3,8	2,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	0,6	0,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1,8	1,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4,4	0,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	69,6	73,5
Витрати майбутніх періодів	1170	0,8	1,4
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	77,2	76,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	81,0	79,3

Закінчення додатку М

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	20,5	20,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	54,9	54,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	75,4	74,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1,0	-
розрахунками з бюджетом	1620	0,8	0,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	0,8	1,1
розрахунками з оплати праці	1630	1,9	2,4
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1,1	1,0
Усього за розділом III	1695	5,6	4,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	81,0	79,3

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2014

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	166,9	175,5
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	0,5	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	167,4	175,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(70,0)	(60,5)
Інші операційні витрати	2180	(76,0)	(78,3)
Інші витрати	2270	(10,1)	(10,3)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(156,1)	(149,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	11,3	26,4
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	11,3	26,4

Керівник

(підпис)

Назаренко Ірина Миколаївна

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Лисенко Ольга Вікторівна

(ініціали, прізвище)

ТОВ "Туристична агенція "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"

**Журнал-ордер і Відомість по рахунку 92 Адміністративні витрати
за 1 Квартал 2019 р.**

Сформований 29.05.19 в 10:50:13

Субконто/	Поч.зал.Деб.	Поч.зал.Кред.	13	31	39	65	66	68
Туристична агенція			1,391.25	1,235.22	1,432.26	8,844.00	40,200.00	19,970.62
Амортизация общехоз.ОС			1,391.25					
01.01.19			1,391.25					
Взносы на соц.мероприятия (админ.аппарат)						8,844.00		
01.01.19						8,844.00		
Зарплата администр. аппарата							40,200.00	
01.01.19							40,200.00	
Затраты на связь								470.62
01.01.19								470.62
Прочие общехоз. затраты					1,432.26			19,500.00
01.01.19					1,432.26			19,500.00
Услуги банков				1,235.22				
01.01.19				1,235.22				
Разом розгорнуте								
Разом			1,391.25	1,235.22	1,432.26	8,844.00	40,200.00	19,970.62

Продовження додатку Н

Деб.Оборот	79	Кред.Оборот	Кін.зал.Деб.	Кін.зал.Кред.
73,073.35	73,073.35	73,073.35		
1,391.25	1,391.25	1,391.25		
1,391.25	1,391.25	1,391.25		
8,844.00	8,844.00	8,844.00		
8,844.00	8,844.00	8,844.00		
40,200.00	40,200.00	40,200.00		
40,200.00	40,200.00	40,200.00		
470.62	470.62	470.62		
470.62	470.62	470.62		
20,932.26	20,932.26	20,932.26		
20,932.26	20,932.26	20,932.26		
1,235.22	1,235.22	1,235.22		
1,235.22	1,235.22	1,235.22		
73,073.35	73,073.35	73,073.35		

Продовження додатку Н

ТОВ "Туристична агенція "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"

Сформований 29.05.19 в 10:50:25

Журнал-ордер і Відомість по рахунку 93 Витрати на збут
за 1 Квартал 2019 р.

Субконто/	Поч.зал.Деб.	Поч.зал.Кред.	65	66	Деб.Оборот	79	Кред.Оборот	Кін.зал.Деб.	Кін.зал.Кред.
Туристична агенція			2,970.00	13,500.00	16,470.00	16,470.00	16,470.00		
Взносы на соц мероприятия (сбыт)			2,970.00		2,970.00	2,970.00	2,970.00		
01.01.19			2,970.00		2,970.00	2,970.00	2,970.00		
Оплата труда персонала по сбыту				13,500.00	13,500.00	13,500.00	13,500.00		
01.01.19				13,500.00	13,500.00	13,500.00	13,500.00		
Разом розгорнуте									
Разом			2,970.00	13,500.00	16,470.00	16,470.00	16,470.00		

Закінчення додатку Н

ТОВ "Туристична агенція "РЕСТ-ТРЕВЕЛ"

Сформований 29.05.19 в 10:52:35

Журнал-ордер і Відомість по рахунку 977 Інші витрати діяльності
за 1 Квартал 2019 р.

Субконто/	Поч.зал.Деб.	Поч.зал.Кред.	64	Деб.Оборот	79	Кред.Оборот	Кін.зал.Деб.	Кін.зал.Кред.
Туристична агенція			4,105.00	4,105.00	4,105.00	4,105.00		
Налоги и обяз. платежи			4,105.00	4,105.00	4,105.00	4,105.00		
01.01.19			4,105.00	4,105.00	4,105.00	4,105.00		
Разом розгорнуте								
Разом			4,105.00	4,105.00	4,105.00	4,105.00		

Управлінський баланс ТОВ «Рест-Тревел» за 2017-2018 роки, тис.грн

№1	АКТИВ	2017 рік	2018 рік	№2	ПАСИВ	2017 рік	2018 рік
	I. розділ «Необоротні активи»				I. розділ «Власний капітал»		
1.1.	Основні засоби	-	10,7	1.1.	Зареєстрований (пайовий) капітал	20,5	20,5
1.1.1.	Виробничого призначення		10,0	1.2.	Додатковий капітал	-	-
1.1.1.1.	Будівлі і споруди		1,9				
1.1.1.2.	Машини і обладнання		4,3				
1.1.1.3.	Транспортні засоби		3,8				
1.1.2.	Невиробничого призначення		0,7	1.3.	Резервний капітал	5,5	5,5
1.1.2.1.	Інші		0,7	1.4.	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	126,6	229,2
	Усього за розділом I	-	10,7		Усього за розділом I	152,6	255,2
	II. розділ «Оборотні активи»				II. розділ «Довгострокові зобов'язання і забезпечення»		
2.1.	Запаси	0,1	0,1		Усього за розділом II	0	0
2.1.1.	Виробничі запаси	0,1	0,1		III. розділ «Поточні зобов'язання»		
2.1.2.	Незавершене виробництво	0	0	3.1.	Поточна кредиторська заборгованість за:		
2.2.	Дебіторська заборгованість	2,8	2,0				
2.2.1.	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1,8	1,8	3.1.1.	товари, роботи, послуги	-	-
2.2.2.	Інша поточна дебіторська заборгованість	1,0	0,2				
2.3.	Гроші та їх еквіваленти	158,7	240,7	3.1.2.	розрахунками з бюджетом	1,3	-
2.3.1.	Готівка	1,4	0,8	3.1.3.	розрахунки зі страхування	2,5	-
2.3.2.	Рахунки в банках	157,3	239,9	3.1.4.	розрахунки з оплати праці	5,4	-
2.4.	Витрати майбутніх періодів	1,2	2,7	3.1.2.	Інші поточні зобов'язання	1,0	1,0
	Усього за розділом II	162,8	245,5		Усього за розділом III	10,2	1,0
	Активи разом	162,8	256,2		Пасиви разом	162,8	256,2

Управлінський звіт Про прибутки і збитки за 2017-2018 роки, тис. грн

№	Назва	2017 рік	2018 рік
1.	ЧД від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	249,2	475,0
2.	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(182,2)	(196,6)
3.	Валовий прибуток (п.1-п.2)	67	278,4
4.	Норма валового прибутку, % (п.3 / п.1 *100)	26,89%	58,61%
5.	Витрати на збут	(34,5)	(101,2)
5.1.	Зарплата співробітників, які пов'язані зі збутом	15,0	25,0
5.2.	Транспорт	5,0	28,2
5.3.	Топливо для відділу зі збуту	4,0	7,1
5.4.	Реклама	10,5	40,9
6.	Адміністративні витрати	10,1	22,4
6.1.	Зарплата	5,0	9,0
6.2.	Податки	1,0	1,6
6.3.	Нарахування	1,1	1,98
6.4.	Відрядження	3,0	9,82
7.	Інші операційні витрати	4,0	7,4
7.1.	Послуги зв'язку	3,6	6,2
7.2.	Канцтовари	0,4	1,2
8.	Інші витрати	14,5	22,7
9.	Разом витрати (п.5+п.6+п.7+п.8)	63,1	153,7
10.	Операційний прибуток	5,7	127,6
11.	Податок на прибуток	-	-
12.	Чистий прибуток (збиток)	5,7	127,6
13.	Норма чистого прибутку, % (п.12/п.1*100)	2,29%	26,86%

Джерело: [сформовано автором за даними [дод. М]]